

2007:7 • 18. desember 2007

Rannsókn á útgjöldum heimilanna 2004–2006

Household expenditure survey 2004–2006

Samantekt Niðurstöður úr óslitinni rannsókn á útgjöldum heimilanna eru nú birtar fyrir árin 2004–2006, á verðlagi ársins 2006. Árlega eru nýjar niðurstöður birtar þannig að elsta árið er fellt út en nýtt ár tekið með í staðinn. Sundurliðun er eftir heimilisgerð, búsetu, útgjalda- og tekjuhópum auk þess sem heildarniðurstöður eru bornar saman við niðurstöður árána 2003–2005. Úrtakið taldi 3.550 heimili en alls tóku 1.607 heimili þátt í rannsókninni og var svörun því aðeins um 45%.

Helstu niðurstöður

7,7% aukning frá 2005

Neysluútgjöld á heimili árin 2004–2006 hafa hækkað um 7,7% frá tímabilinu 2003–2005. Á sama tíma hefur meðalstærð heimilis minnkað úr 2,50 einstaklingum í 2,47 og hafa útgjöld á mann hækkað um 9,1%.

Hlutfall matar og drykkjarvöru í heimilisútgjöldum hélst nánast óbreytt milli ára, er nú 12,8% en var 12,9%. Hlutfall húsnæðis, hita og rafmagns hefur hækkað úr 25,4% í 25,6% af heildarútgjöldunum. Hlutur ferða og flutninga jókst úr 15,6% í 16,4%, aðallega vegna aukins innflutnings á nýjum bílum.

*Útgjöld á mann hafa hækkað
0,7% umfram ráðstöfunartekjur*

Í heftinu eru birtar ráðstöfunartekjur heimila, sem þátt tóku í rannsókninni og hafa þær hækkað um 7,0% á tímabilinu frá 2003–2005 til 2004–2006 eða um 8,3% á mann en útgjöld aukist um 9,1%, þ.e.a.s. 0,7% umfram tekjurnar. Vísitala neysluverðs hefur hækkað um 6,8% og hafa útgjöldin því hækkað um 0,9% umfram verðlag og 2,2% ef tillit er tekið til stærðar heimila.

Meðaltekjur 390 þúsund krónur

Ráðstöfunartekjur meðalheimilis eru um 390 þúsund krónur á mánuði, tæpar 160 þúsund krónur á mann.

Niðurstöður eru birtar þar sem ráðstöfunartekjum er skipt í fjóra jafnstóra hópa. Tekjur þeirra heimila sem hæstar tekjur hafa eru að jafnaði 125% meiri á mann en þeirra sem lægstar tekjur hafa en útgjöld þeirra eru um 38% hærri.

Niðurstöður eru einnig birtar eftir heildarútgjöldum, skipt í fjóra hópa. Þau heimili sem mest útgjöld hafa eyða 180% meira á mann en þau sem minnstu eyða en tekjur þeirra eru 35% hærri.

Tafla 1. Rannsókn á útgjöldum heimilanna 2005 og 2006

Table 1. Household expenditure survey 2005 and 2006

	2003–2005		2004–2006	
	Í þús. króna Thous. ISK	%	Í þús. króna Thous. ISK	%
Neysluútgjöld alls Total expenditure	4.097	100,0	4.414	100,0
Matur og drykkjarvörur <i>Food and non-alcoholic beverages</i>	530	12,9	566	12,8
Áfengi og tóbak <i>Alcoholic beverages and tobacco</i>	122	3,0	126	2,9
Föt og skór <i>Clothing and footwear</i>	197	4,8	209	4,7
Húsnæði, hiti og rafmagn <i>Housing, water, electricity, gas and other fuels</i>	1.039	25,4	1.129	25,6
Húsgögn, heimilisbúnaður o.fl. <i>Furnishing and household equipment</i>	271	6,6	282	6,4
Heilsugæsla <i>Health</i>	148	3,6	148	3,4
Ferðir og flutningar <i>Transport</i>	639	15,6	725	16,4
Póstur og sími <i>Communications</i>	121	2,9	142	3,2
Tómstundir og menning <i>Recreation and culture</i>	527	12,9	558	12,6
Menntun <i>Education</i>	24	0,6	31	0,7
Hótel og veitingastaðir <i>Hotels, cafés and restaurants</i>	201	4,9	212	4,8
Aðrar vörur og þjónusta <i>Miscellaneous goods and services</i>	277	6,8	287	6,5
Fjöldi heimila <i>Number of household</i>	1.773		1.607	
Fjöldi í heimili <i>Number of persons in household</i>	2,50		2,47	

Tilgangur og notagildi

Grunnur fyrir vísitölu
neysluverðs

Megintilgangur rannsóknar á útgjöldum heimilanna er að afla upplýsinga sem notaðar eru til að útbúa útgjaldagrunn fyrir vísitölu neysluverðs. Neysluverðs-vísitalan hefur mikla þýðingu í efnahagslífinu. Hún er helsti mælikvarði á verðbólgu og er notuð til að verðtryggja fjárskuldbindingar, reikna út kaupmátt o.fl. Útgjaldasafnið sem vísitalan nær yfir tekur til þeirra útgjalda sem snerta heimilisrekstur og daglegt líf fólks. Til þess að meta áhrif einstakra verðbreytinga á hækkun vísitölunnar þarf upplýsingar um hve mikið vægi hver vara og þjónusta hefur í útgjöldum heimilanna. Þær upplýsingar fást úr rannsókn á útgjöldum heimilanna.

Ekki rannsókn á framfærsluþörf

Rannsókninni er einungis ætlað að leiða í ljós hver útgjöld heimilanna eru og hvernig þau skiptast. Ekki er á neinn hátt reynt að meta hvort útgjöld teljast nauðsynleg framfærsla eða ekki. Rannsóknin gefur því ekki upplýsingar um hvað heimili þurfa sér til framfærslu. Rannsóknin nær ekki til útgjalda erlendis. Þjóðfélagið er sífellt að breytast og sama máli gegnir um neyslumynstur þjóðarinnar. Rannsóknin veitir þýðingarmikla vitneskju um breytingar á neyslumynstrinu auk upplýsinga um samsetningu heimilisútgjalda eftir ýmsum félagslegum og efnahagslegum þáttum, svo sem búsetu, fjölda heimilismanna og tekjum. Í þessari útgáfu eru birtar niðurstöður skipt eftir búsetu, heimilisgerðum, útgjalda- og tekjuhópum.

Niðurstöðurnar eru einnig notaðar við ýmis önnur verkefni svo sem hag- og markaðsrannsóknir.

Stærð heimila, búseta, húsnæði og sumarhús

Tölur 2 til 9 sýna niðurstöður um stærð heimila, búsetu, húsnæði og sumarhús. Í úrtaki útgjaldarannsóknarinnar eru heimili þar sem einn eða fleiri á heimilinu er á aldrinum 18 til 74 ára. Úrtakið nær ekki til heimila fólks eldra en 74 ára en það getur þó verið búsett á heimili sem lenti í úrtaki. Niðurstöðurnar eru byggðar á gögnum sem safnað var á þriggja ára tímabili árin 2004 til 2006. Úrtak hvers árs er lítið en með því að skeyta gögnum þriggja ára saman verða niðurstöður öruggari.

Meðalstærð heimila eftir heimilisgerð og búsetu

Vegin meðalstærð heimilis er
2,47 einstaklingar

Á þeim 1.607 heimilum sem tóku þátt í rannsókninni bjuggu 3.971 einstaklingar eða um 1,3% af þjóðinni. Vegin meðalstærð heimilis var 2,47 einstaklingar, tæplega 1 barn og 1,6 fullorðnir.

Tafla 2. Meðalstærð heimila eftir heimilisgerð árið 2004–2006

Table 2. Average size of households by type, year 2004–2006

	Börn <i>Children</i>	Fullorðnir <i>Adults</i>	Heimilismenn <i>Household- members</i>	Fjöldi heimila <i>Number of households</i>
Allir Total	0,87	1,60	2,47	1.607
Einhleypir <i>One-person household</i>	–	1,00	1,00	541
Hjón/sambýlisfólk án barna <i>Couples without children</i>	–	2,00	2,00	304
Hjón/sambýlisfólk með börn <i>Couples with children</i>	2,01	2,00	4,01	531
Einstæðir foreldrar <i>Single-parent households</i>	1,63	1,00	2,63	161
Önnur heimilisgerð <i>Other households</i>	1,06	2,75	3,82	69

Stærð heimila svipuð alls staðar
á landinu

Heimili utan höfuðborgarsvæðisins eru heldur stærri en innan þess en heimilin utan höfuðborgarsvæðis hafa minnkað meira milli tímabila en á höfuðborgarsvæðinu. Rannsóknin sýndi að 2,51 einstaklingar bjuggu að meðaltali á heimilum í dreifbýli, 2,47 einstaklingar í þéttbýli úti á landi og 2,46 á höfuðborgarsvæðinu. Veginn fjöldi heimila var 977 á höfuðborgarsvæðinu eða 61%, 424 heimili eða 26% voru á öðrum þéttbýlisstöðum og 206 eða 13% heimila voru í dreifbýli.

Tafla 3. Meðalstærð heimila í rannsókninni eftir búsetu árið 2004–2006

Table 3. Average size of households in the survey by residence, year 2004–2006

Fjöldi <i>Number</i>	Börn <i>Children</i>	Fullorðnir <i>Adults</i>	Heimilismenn <i>Household- members</i>	Heimili <i>Households</i>
Allt landið Whole Country	0,87	1,60	2,47	1.607
Höfuðborgarsvæði <i>Capital area</i>	0,87	1,60	2,46	977
Annað þéttbýli <i>Towns outside capital area</i>	0,88	1,59	2,47	424
Dreifbýli <i>Other communities</i>	0,89	1,62	2,51	206

Í töflu 4 er heimilunum skipt eftir heimilisgerðum og búsetu. Hæst er hlutfall einhleypingsheimila á höfuðborgarsvæðinu, 35% og á landinu öllu er hlutfallið tæplega 34% og er það því orðið algengasta heimilisformið. Kjarnafjölskyldan,

heimili hjóna/sambýlisfólks með börn, sem áður var algengasta heimilisformið eru nú um 33% heimila í landinu.

Tafla 4. Heimili eftir heimilisgerð og búsetu árið 2004–2006

Table 4. Households by type and residence, year 2004–2006

Heimili Households	Höfuðborgar- svæði Capital area		Annað þéttbýli Townns outside capital area		Dreifbýli Other communities		Alls Total	
	Fjöldi Number	Hlutfall Percent	Fjöldi Number	Hlutfall Percent	Fjöldi Number	Hlutfall Percent	Fjöldi Number	Hlutfall Percent
	Allir Total	993	100,0	413	100,0	201	100,0	1.607
Einhleypir One-person household	348	35,1	136	32,8	57	28,5	541	33,7
Hjón/sambýlisfólk án barna Couples without children	168	16,9	83	20,0	54	26,7	304	18,9
Hjón/sambýlisfólk með börn Couples with children	317	32,0	143	34,6	71	35,2	531	33,0
Einstæðir foreldrar Single-parent households	113	11,4	34	8,2	15	7,3	162	10,0
Önnur heimilisgerð Other households	47	4,7	18	4,4	5	2,3	69	4,3

Húsnæði

Næstu þrjár töflur sýna eignarform, gerð og stærð húsnæðis. Tafla 5 sýnir að rúmlega 81% heimila búa í eigin húsnæði og tæplega 19% í leiguhúsnæði og er það svipað hlutfall og var árin 2003–2005.

Tafla 5. Heimili í eigin húsnæði eða leiguhúsnæði 2003–2005 og 2004–2006

Table 5. Household living in owned versus rented dwelling 2003–2005 and 2004–2006

Heimili Households	2003–2005		2004–2006	
	Fjöldi Number	Hlutfall Percent	Fjöldi Number	Hlutfall Percent
	Eigið eða leigu húsnæði Owned or rented dwelling			
Samtals Total	1.773	100,0	1.607	100,0
Eigið húsnæði Owned dwelling	1.469	82,9	1.309	81,4
Leiguhúsnæði Rented dwelling	304	17,1	298	18,6

Álíka mörg heimili á landinu öllu búa í fjölbýli og í einbýlishúsum.

Um þriðjungur heimila í rannsókninni bjó í fjölbýlishúsum en tæp 30% í einbýlishúsum. Hlutfall heimila í raðhúsum var 14% og um 21% í tveggja til fimm íbúða húsum. Rúm 43% heimila hefur aðgang að bílskúr sem er álíka hlutfall áður.

Tafla 6. Gerð húsnæðis og fjöldi með og án bílageymslu árið 2004–2006

Table 6. Type of dwelling and number with and without garage, year 2004–2006

Heimili <i>Households</i>	Fjöldi <i>Number</i>	Hlutfall <i>Percent</i>
Gerð húsnæðis <i>Type of dwelling</i>		
Samtals <i>Total</i>	1.607	100,0
Einbýlishús <i>Single-family houses, detached</i>	476	29,6
Raðhús <i>Single-family houses, terraced</i>	225	14,0
2–5 íbúða hús <i>Houses with 2–5 flats</i>	341	21,2
Fjölbýli <i>Blocks of flats with more than 5 flats</i>	532	33,1
Herbergi <i>Single room</i>	17	1,1
Ekki vitað <i>Unknown</i>	15	0,9
Með eða án bílskúrs <i>With or without garage</i>		
Samtals <i>Total</i>	1.607	100,0
Án bílskúrs <i>Without garage</i>	902	56,1
Með bílskúr/bílskýli <i>With garage</i>	696	43,3
Ekki vitað <i>Unknown</i>	9	0,6

Húsnæði í dreifbýli stærra að meðaltali en í þéttbýli

Meðalstærð húsnæðis er 127 fermetrar og eru herbergi rúmlega 4. Nokkur munur er á stærð húsnæðis eftir staðsetningu. Á höfuðborgarsvæðinu er meðalstærð húsnæðis 124 fermetrar og 4,1 herbergi, á þéttbýlisstöðum utan höfuðborgarsvæðisins aðeins stærra, 129 fermetrar og 4,4 herbergi en 139 fermetrar og 4,9 herbergi í dreifbýli. Einbýlis- og raðhús á höfuðborgarsvæðinu eru þó töluvert stærri en hús sömu tegundar annars staðar á landinu.

Tafla 7. Meðalstærð húsnæðis eftir gerð og búsetu árin 2004–2006

Table 7. Average size of dwelling by type and residence year 2004–2006

	Höfuðborgar- svæði <i>Capital area</i>		Annað þéttbýli <i>Towns outside capital area</i>		Dreifbýli <i>Other</i>		Alls <i>Total</i>	
	Fjöldi m ² <i>Square metres</i>	Herb.- fjöldi <i>No of rooms</i>	Fjöldi m ² <i>Square metres</i>	Herb.- fjöldi <i>No of rooms</i>	Fjöldi m ² <i>Square metres</i>	Herb.- fjöldi <i>No of rooms</i>	Fjöldi m ² <i>Square metres</i>	Herb.- fjöldi <i>No of rooms</i>
Alls <i>Total</i>	124	4,1	129	4,4	139	4,9	127	4,3
Einbýlishús <i>Single- family houses, detached</i>	184	5,6	155	5,1	151	5,2	165	5,3
Raðhús <i>Single-family houses, terraced</i>	164	5,0	116	4,1	119	4,2	148	4,7
2–5 íbúða hús <i>Houses with 2–5 flats</i>	104	3,8	107	3,8	106	3,8	105	3,8
Fjölbýli <i>Blocks of flats with more than 5 flats</i>	89	3,3	87	3,0	85	3,3	89	3,2
Herbergi <i>Single rooms</i>	20	1,0	17	1,0	23	1,0	23	1,0

Stærstur hluti heimila á höfuðborgarsvæðinu býr í fjölbýli

Mikill munur er á tegund húsnæðis eftir búsetu en um 16% heimila á höfuðborgarsvæðinu búa í einbýlishúsum en 44% í öðru þéttbýli og 70% í dreifbýli. Þetta skýrir minni meðalstærð húsnæðis á höfuðborgarsvæðinu, þótt einbýlis- og raðhús þar séu að jafnaði stærri en annars staðar.

Tafla 8. Fjöldi heimila eftir búsetu og tegund húsnæðis árið 2004–2006

Table 8. Number of homes by residence and type of dwelling year 2004–2006

	Höfuðborgar- svæði <i>Capital area</i>		Annað þéttbýli <i>Towns outside capital area</i>		Dreifbýli <i>Other communities</i>		Alls <i>Total</i>	
	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall
	<i>Number</i>	<i>Percent</i>	<i>Number</i>	<i>Percent</i>	<i>Number</i>	<i>Percent</i>	<i>Number</i>	<i>Percent</i>
Samtals Total	997	100,0	412	100,0	198	100,1	1.607	100,0
Einbýlishús <i>Single- family houses, detached</i>	161	16,2	181	43,9	139	70,1	480	29,9
Raðhús <i>Single-family houses, terraced</i>	136	13,7	67	16,4	23	11,6	227	14,1
2 til 5 íbúða hús <i>Houses with 2–5 flats</i>	235	23,6	89	21,6	23	11,5	347	21,6
Fjölbýli <i>Blocks of flats with more than 5 flats</i>	454	45,6	71	17,2	10	5,0	535	33,3
Herbergi <i>Single room</i>	9	0,9	4	1,0	4	1,9	17	1,1

12% heimila eiga sumarhús

Rúmlega 12% heimila eiga sumarhús eins og sést í töflu 9 og er það álíka og árin 2003 til 2005 en heldur fleiri en áður.

Tafla 9. Fjöldi heimila sem á sumarhús árin 2003–2005 og 2004–2006

Table 9. Number of households owning summerhouse years 2003–2005 and 2004–2006

Heimili <i>Households</i>	2003–2005		2004–2006	
	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall
	<i>Number</i>	<i>Percent</i>	<i>Number</i>	<i>Percent</i>
Samtals Total	1.773	100,0	1.607	100,0
Á sumarhús <i>Own summerhouse</i>	203	12,6	199	12,4
Á ekki sumarhús <i>Do not own summerhouse</i>	1.531	95,3	1.377	85,7
Svara ekki <i>No answer</i>	40	2,5	31	1,9

Menning og tækjæign

Töflur 10–12 sýna niðurstöður um áskriftir að blöðum og sjónvarpsstöðvum og um tækjæign. Hagstofan gerir árlega sérstaka rannsókn um eign á sínum, tölvum og fleiri slíkum tækjum og er þeim liðum því sleppt hér. Niðurstöðurnar eru birtar eftir árum en breytingar í þessum flokkum hafa verið töluverðar á tímabilinu.

Áskriftir að blöðum, tímaritum, bókum og sjónvarpsstöðvum

Áskrift að fréttablöðum

Tæpur þriðjungur heimila í rannsókninni var áskrifandi að fréttablöðum og hefur hlutfallið minnkað síðustu ár. Rúm 20% heimila eru áskrifendur að bókum og tæp 30% að tímaritum og hafa þau hlutföll haldist nokkuð stöðug. Um 97% heimila voru með sjónvarp en aðeins rúm 80% greiddu áskrift að sjónvarpsstöð árið 2006. Þeim sem ekki greiða sjónvarpsáskrift hefur fjölgað, þeir voru tæp 10% árið 2004 en rúm 14% árið 2005. Um 40% kaupa áskrift að einni stöð og 34% að tveimur sjónvarpsstöðvum, en með sjónvarpsstöð er hér átt við þau fyrirtæki sem senda út sjónvarp en heimilin geta síðan keypt áskrift að einni eða fleiri rásum hjá þeim.

Tafla 10. Áskrift að fréttablöðum, tímaritum og sjónvarpsstöðvum 2004–2006
Table 10. Subscription to newspapers, magazines and TV-channels 2004–2006

Heimili <i>Households</i>	2004		2005		2006	
	Fjöldi <i>Number</i>	Hlutfall <i>Percent</i>	Fjöldi <i>Number</i>	Hlutfall <i>Percent</i>	Fjöldi <i>Number</i>	Hlutfall <i>Percent</i>
Áskrift að fréttablöðum						
<i>Newspaper's subscriptions</i>						
Samtals <i>Total</i>	584	100,0	524	100,0	499	100,0
Engu <i>None</i>	285	48,8	309	59,0	340	68,2
Einu <i>One</i>	252	43,2	193	36,8	150	30,0
Tveimur eða fleiri <i>Two or more</i>	23	3,9	22	4,2	9	1,8
Óvíst <i>Unknown</i>	24	4,1	-	-	-	-
Áskrift í bókaklúbbum						
<i>Book club membership</i>						
Samtals <i>Total</i>	584	100,0	524	100,0	499	100,0
Engum <i>None</i>	439	75,2	423	80,7	398	79,7
Einum <i>One</i>	86	14,7	85	16,3	82	16,5
Tveimur <i>Two</i>	35	6,0	16	3,0	19	3,9
Óvíst <i>Unknown</i>	24	4,1	-	-	-	-
Áskrift að tímaritum						
<i>Periodical's subscriptions</i>						
Samtals <i>Total</i>	584	100,0	524	100,0	499	100,0
Engu <i>None</i>	378	64,7	369	70,4	355	71,2
Einu <i>One</i>	124	21,2	102	19,5	104	20,8
Tveimur eða fleiri <i>Two or more</i>	32	5,5	40	7,6	27	5,5
Þremur eða fleiri <i>Three or more</i>	26	4,5	13	2,5	13	2,5
Óvíst <i>Unknown</i>	24	4,1	-	-	-	-
Áskrift á sjónvarpsstöðvum						
<i>TV subscriptions</i>						
Samtals <i>Total</i>	584	100,0	524	100,0	499	100,0
Engri <i>None</i>	55	9,4	75	14,3	98	19,7
Einni <i>One</i>	249	42,6	232	44,3	204	40,9
Tveimur <i>Two</i>	246	42,1	212	40,5	171	34,2
Þremur eða fleiri <i>Three or more</i>	10	1,7	5	1,0	26	5,2
Óvíst <i>Unknown</i>	24	4,1	-	-	-	-

Tækjaeign

Hlutfall heimila sem ekki eiga bíl helst nokkuð stöðugt. Árið 2004 voru um 11% heimila bíllaus en um 13% árið 2006. Af þeim heimilum sem kjósa að eiga bíl virðist þeim fjölga sem eiga fleiri en einn. Tæp 31% heimila eiga tvo bíla eða fleiri árið 2006 en þau voru tæplega 28% árið 2004 og 2005.

Ekki hafa orðið verulegar breytingar á sjónvarpseign landsmanna. Árið 2006 var sjónvarp ekki til á rúmlega 3% heimila, 45% heimila voru með eitt sjónvarp, 30% með tvö og 21% með þrjú eða fleiri.

Tafla 11. Fjöldi bíla og sjónvarpa á heimilum árin 2004–2006

Table 11. Number of cars and TV's at households year 2004–2006

Heimili <i>Households</i>	Fjöldi tækja á heimili <i>Number per househ.</i>	2004		2005		2006	
		Fjöldi <i>Number</i>	Hlutfall <i>Percent</i>	Fjöldi <i>Number</i>	Hlutfall <i>Percent</i>	Fjöldi <i>Number</i>	Hlutfall <i>Percent</i>
		Fjöldi bíla <i>Number of cars</i>					
Samtals Total		584	100,0	524	100,0	499	100,0
	0	63	10,9	60	11,4	73	13,0
	1	358	61,4	319	61,0	274	56,2
	2	137	23,4	116	22,2	115	23,4
	3+	25	4,3	29	5,4	37	7,3
Fjöldi sjónvarpa <i>Number of TV's</i>							
Samtals Total		584	100,0	524	100,0	499	100,0
	0	13	2,2	10	1,9	17	3,3
	1	265	45,4	255	48,6	224	44,9
	2	185	31,7	142	27,0	152	30,5
	3	84	14,4	72	13,7	68	13,7
	4+	37	6,3	45	8,8	38	7,6

Algengustu heimilistækin eru ísskápur, sími og þvottavél eins og sést í töflu 12 um tækjæign heimilanna. Mest er aukningin í eign á tjaldivögnum eða fellihýsum en árið 2004 áttu tæp 5% heimila slík tæki en 12% árið 2006. Eign vélsleða og mótorhjóra virðist einnig hafa aukist.

Tafla 12. Tækjæign heimila árin 2004–2006

Table 12. Households consumer goods year 2004–2006

Heimili <i>Households</i>	2004		2005		2006	
	Fjöldi <i>Number</i>	Hlutfall <i>Percent</i>	Fjöldi <i>Number</i>	Hlutfall <i>Percent</i>	Fjöldi <i>Number</i>	Hlutfall <i>Percent</i>
	Ísskápur <i>Refrigerator</i>	572	98,0	505	96,4	478
Heimilissími <i>Telephone</i>	547	93,7	458	87,5	-	-
Þvottavél <i>Washing machine</i>	527	90,3	450	85,8	433	86,4
Bíll <i>Car</i>	521	89,2	464	88,6	426	87,0
Örbylgjuofn <i>Micro wave oven</i>	486	83,2	430	82,0	417	83,1
Frystiskápur <i>Freezer</i>	397	67,9	301	57,4	297	58,9
Uppþvottavél <i>Dishwasher</i>	339	58,0	324	61,8	311	61,6
Þurrkari <i>Dryer</i>	285	48,7	226	43,1	256	50,8
Myndbandsupptökuvél <i>Camcorder</i>	160	27,4	148	28,3	154	30,4
Tjaldivagn, fellihýsi og hjólhýsi <i>Trailer tents, caravans, e.t.c.</i>						
	28	4,8	57	10,8	60	12,0
Gervihnattadiskur <i>Satelite disk</i>	40	6,9	25	4,7	25	5,0
Bátur <i>Boat</i>	24	4,1	6	1,1	18	3,5
Vélsleði <i>Snowmobile</i>	17	2,8	23	4,4	23	4,6
Mótorhjól <i>Motorcycle</i>	13	2,3	14	2,6	20	3,9

Ráðstöfunartekjur

Í skýrslunni eru birtar ráðstöfunartekjur heimila, sem þátt tóku í rannsókninni og eru upplýsingarnar fengnar úr skattskrá. Ráðstöfunartekjur eru allar tekjur heimilisins; launatekjur, lífeyris- og bótagreiðslur og hlunnindi, enn fremur fjármagnstekjur og aðrar tekjur ef einhverjar eru. Frá tekjum dragast álagðir skattar. Tekjur árána 2004 og 2005 eru framreiknaðar með launavísitölu til ársins 2006.

Í þeim fjórðungi, þar sem tekjur eru hæstar voru útgjöld á mann 75% hærri en í þeim fjórðungi þar sem tekjurnar voru lægst en tekjurnar voru 174% hærri. Þau heimili sem hafa mest útgjöld eyða 187% meira en þau sem minnstu eyða en tekjur þeirra eru 52% hærri. Það dregur úr þessum mun ef tekjur og útgjöld eru reiknuð á mann.

Tafla 13. Ráðstöfunartekjur og útgjöld heimila á mánuði árin 2004–2006

Table 13. Disposable income and expenditure per month, years 2004–2006

	Meðaltal <i>Mean</i>	Útgjöld sem hlutfall af tekjum <i>Expendit. as share of income</i>	Tekjur á mann ¹ <i>Income per head¹</i>	
	Ráðstöfunar- tekjur <i>Disposable income</i>	Heildar- Útgjöld <i>Total Expenditure</i>	Meðaltal <i>Mean</i>	
Heimilisgerð Type of household				
Allir Total	390.404	367.871	94,2	158.058
Einhleypir <i>One-person household</i>	199.463	208.982	104,8	199.463
Hjón/sambýlisfólk án barna <i>Couples without children</i>	480.339	425.569	88,6	240.170
Hjón/sambýlisfólk með börn <i>Couples with children</i>	540.076	489.921	90,7	134.682
Einstæðir foreldrar <i>Single-parent households</i>	302.410	319.987	105,8	114.985
Önnur heimilisgerð <i>Other households</i>	544.428	532.630	97,8	142.895
Búseta Residence				
Allt landið Whole country	390.404	367.871	94,2	158.058
Höfuðborgarsvæði <i>Capital area</i>	409.596	384.784	93,9	169.254
Annað þéttbýli <i>Towns outside capital area</i>	364.024	335.451	92,2	143.317
Dreifbýli <i>Other communities</i>	349.781	350.931	100,3	136.102
Tekjufjórðungur Quartiles of income				
Allir Total	390.404	367.871	94,2	158.058
1. fjórðungur <i>1st quartile</i>	239.687	303.861	126,8	110.966
2. fjórðungur <i>2nd quartile</i>	319.328	328.907	103,0	126.717
3. fjórðungur <i>3rd quartile</i>	376.484	351.887	93,5	145.924
4. fjórðungur <i>4th quartile</i>	625.469	486.557	77,8	238.729
Útgjaldafjórðungur quartiles of expenditure				
Allir Total	390.404	367.871	94,2	158.058
1. fjórðungur <i>1st quartile</i>	352.997	220.503	62,5	142.914
2. fjórðungur <i>2nd quartile</i>	353.033	280.745	79,5	148.959
3. fjórðungur <i>3rd quartile</i>	369.864	342.121	92,5	149.139
4. fjórðungur <i>4th quartile</i>	485.478	627.355	129,2	189.640

Útgjöld að meðaltali um 94% af tekjum

Ef meðalútgjöldin eru borin saman við ráðstöfunartekjurnar kemur í ljós að hjá nokkrum hópum eru útgjöldin hærri en tekjurnar. Útgjöld einstæðra foreldra eru 6% hærri en tekjurnar, einhleypra 5% hærri og í tveimur lægstu tekjufjórðungunum eru útgjöld meiri en tekjur. Í efsta útgjaldafjórðungnum eru útgjöldin tæplega 30% hærri en tekjurnar. Í hæsta tekjufjórðungnum fara 78% tekna til neyslu og í lögsta útgjaldafjórðungnum eru útgjöldin aðeins 63% af tekjunum.

Í töflu 14 eru meðaltal og miðgildi fyrir ráðstöfunartekjurnar borin saman auk þess sem miðgildin eru sýnd sem hlutfall af meðaltekjum og meðaltekjur á mann birtar. Nokkru getur munað á meðaltali og miðgildi, þar sem nokkur heimili með mjög háar eða mjög lágur tekjur hafa áhrif á meðaltalið en ekki miðgildið. Heimili geta fjármagnað neyslu með öðrum hætti en með tekjum, til dæmis með lánum. Dæmi um þetta eru námsmenn sem oft fjármagna neyslu sína með námslánunum, sem ekki reiknast til ráðstöfunartekna.

Tafla 14. Ráðstöfunartekjur og útgjöld heimila árin 2004–2006

Table 14. Disposable income and expenditure, years 2004–2006

	Ráðstöfunartekjur <i>Disposable income</i>		Meðaltali <i>Median as</i>	Meðaltal á mann <i>Mean per head</i>
	Meðaltal <i>Mean</i>	Miðgildi <i>Median</i>	Meðaltali <i>share of mean</i>	
Heimilisgerð Type of household				
Allir Total	4.684.854	4.392.142	93,8	1.896.702
Einhleypir <i>One-person household</i>	2.393.562	4.122.175	172,2	2.393.562
Hjón/sambýlisfólk án barna <i>Couples without children</i>	5.764.072	5.187.077	90,0	2.882.036
Hjón/sambýlisfólk með börn <i>Couples with children</i>	6.480.907	4.731.044	73,0	1.616.186
Einstæðir foreldrar <i>Single-parent households</i>	3.628.924	3.364.507	92,7	1.379.819
Önnur heimilisgerð <i>Other households</i>	6.533.139	3.873.717	59,3	1.714.735
Búseta Residence				
Allt landið Whole Country	4.684.854	4.392.142	93,8	1.896.702
Höfuðborgarsvæði <i>Capital area</i>	4.915.149	4.574.430	93,1	2.031.053
Annað þéttbýli <i>Towns outside capital area</i>	4.368.290	4.214.197	96,5	1.719.799
Dreifbýli <i>Other communities</i>	4.197.373	3.972.513	94,6	1.633.219
Tekjufjórðungur				
Quartiles of income				
Allir Total	4.684.854	4.392.142	93,8	1.896.702
1. fjórðungur <i>1st quartile</i>	2.876.247	2.600.921	90,4	1.331.596
2. fjórðungur <i>2nd quartile</i>	3.831.935	3.830.031	100,0	1.520.609
3. fjórðungur <i>3rd quartile</i>	4.517.803	4.965.071	109,9	1.751.086
4. fjórðungur <i>4th quartile</i>	7.505.633	7.050.630	93,9	2.864.745
Útgjaldafjórðungur				
Quartiles of expenditure				
Allir Total	4.684.854	4.392.142	93,8	1.896.702
1. fjórðungur <i>1st quartile</i>	4.235.961	3.229.324	76,2	1.714.964
2. fjórðungur <i>2nd quartile</i>	4.236.402	4.251.919	100,4	1.787.511
3. fjórðungur <i>3rd quartile</i>	4.438.363	4.731.596	106,6	1.789.663
4. fjórðungur <i>4th quartile</i>	5.825.741	5.718.466	98,2	2.275.680

Aðferðafræði

Áreiðanleiki niðurstaðna rannsókna, sem byggjast á úrtaki, fer eftir því hvaða aðferðum er beitt. Mikilvægt er að vanda til verka og nota viðurkenndar aðferðir. Í kaflanum er þeim aðferðum lýst sem beitt er við framkvæmd og úrvinnslu á rannsókn á útgjöldum heimilanna.

Skilgreiningar

Hér á eftir eru skilgreiningar á nokkrum hugtökum sem notuð eru í rannsókninni og í skýrslunni.

- Ársfjórðungsskýrsla* Spurningalisti sem þátttakendur utan höfuðborgarsvæðis fá sendan að loknu búreikningshaldi. Spurt er um tiltekin útgjöld síðustu þriggja mánaða. Spurt er um húsnæðiskostnað, rekstur bíls, ferðakostnað innanlands og erlendis, kaup á heimilistækjum og húsgögnum, útgjöld vegna menntunar, barnagæslu, síma og önnur veigameiri útgjöld.
- Ársfjórðungsviðtal* Heimsókn til þátttakenda á höfuðborgarsvæði að loknu búreikningshaldi þar sem þeir eru spurðir um tiltekin útgjöld síðustu þriggja mánaða. Spurt er um húsnæðiskostnað, rekstur bíls, ferðakostnað innanlands og erlendis, kaup á heimilistækjum og húsgögnum, útgjöld vegna menntunar, barnagæslu, síma, lána og afborgana og önnur veigameiri útgjöld.
- Barn* Einstaklingur 24 ára eða yngri sem býr á heimili foreldra sinna á búreikningstímabilinu og tekur þátt í heimilishaldi þar. Til þess að skilgreina mörk milli barna og fullorðinna er athugað hvenær ungmenni flytja úr foreldrahúsum. Þegar heimili í rannsókninni voru skoðuð með tilliti til þessa þótti rétt að miða við 24 ár.
- Búreikningur* Bækur eða hefti sem heimilisútgjöld eru færð í á tveggja vikna búreikningstímabili. Mikillar nákvæmni er krafist við skráningu útgjalda. Skrá þarf sérstaklega hverja tegund vöru og þjónustu og verð hennar. Miðað er við að allir 12 ára og eldri á heimilinu skrái í heftin. Útgjöld heimilisins eru ekki flokkuð eftir því hver kaupir, heldur fær hver heimilismaður sitt eigið búreikningshefti til að auðvelda bókhaldið og tryggja sem nákvæmasta skráningu. Mælt er með því að fólk taki ávallt kassakvittun þar sem verslað er hvort sem er í matvörubúð, apóteki, bensínstöð eða hjá lækni. Strímlana er hægt að setja í vasa aftast í heftinu og þannig losnar fólk við að skrifa niður það sem kemur fram á kassastrímlunum.
- Búreikningstímabil* Tveggja vikna tímabil sem heimilismenn halda búreikning. Búreikningstímabil hefst alltaf á mánudegi og lýkur á sunnudegi tveimur vikum síðar.
- Búseta* Heimili eru flokkuð í þrjú búsetusvæði:
Höfuðborgarsvæði: Reykjavík, Kópavogur, Hafnarfjörður, Garðabær, Seltjarnarnes, Mosfellsbær og Bessastaðahreppur.
Annað þéttbýli: Þéttbýli utan höfuðborgarsvæðis með 1000 íbúa eða fleiri árin 2004–2006: Grindavík, Sandgerði, Garður, Keflavík, Njarðvík, Akranes, Borgarnes, Ólafsvík, Stykkishólmur, Ísafjörður, Sauðárkrókur, Siglufjörður, Dalvík, Akureyri, Húsavík, Egilsstaðir, Neskaupstaður, Höfn í Hornafirði, Vestmannaeyjar, Selfoss, Hveragerði, Þorlákshöfn.
Dreifbýli: Landsvæði með færri en 1000 íbúa á rannsóknarárinu.
- Heimili* Allir þeir einstaklingar sem búa undir sama þaki og hafa sameiginlegt heimilishald meðan á rannsókninni stendur.

Auk þess teljast til heimilis:

- Einstaklingar sem dvelja tímabundið annars staðar en snúa aftur til viðkomandi heimilis að dvölinni lokinni. Dæmi: Börn í heimavistarskóla og heimilismenn sem dveljast langdvölum frá heimili vegna vinnu, t.d. sjómenn.
- Til heimilis teljast ekki:
- Einstaklingar sem búa annars staðar en eru skráðir búsettir á þessu tiltekna heimili í þjóðskrá.
- Gestir sem teljast til annars heimilis.
- Leigjendur með aðskilinn heimilisrekstur.

Heimilisgerð Tegund heimilis sem ræðst af fjölda, aldri og innbyrðis tengslum heimilismanna. Heimilum í rannsókninni er skipt í fimm gerðir:

- Einhleypir
- Hjón/sambýlisfólk án barna
- Hjón/sambýlisfólk með börn
- Einstæðir foreldrar
- Önnur heimilisgerð. Dæmi: Þriggja kynslóða heimili og heimili hjóna með börn þar sem eitt eða fleiri barnanna hafa náð 25 ára aldri.

Í könnuninni er enginn greinarmunur gerður á hjónum og sambýlisfólki eða því hvort sambýlisfólkið hafði skráð sambúðina í þjóðskrá eða ekki.

Neysluútgjöld Kaup heimila á vörum og þjónustu á tilteknu tímabili. Útgjöld eru bókfærð þegar til þeirra er stofnað en ekki þegar þau eru greidd ef þetta tvennt fer ekki saman. Í sumum tilvikum er þó vandkvæðum bundið að tímasetja útgjöld svo sem þegar um kaup á þjónustu er að ræða þar sem útgjöld verða til yfir ákveðinn tíma t.d. útgjöld fyrir rafmagn og hita og sjónvarpsafnotagjöld. Í slíkum tilfellum er miðað við greiðslu á reikningi. Útgjöld heimila eru síðan umreiknuð í tölur fyrir heilt ár.

Til neyslu teljast:

- Peningaútgjöld til kaupa á neysluvörum og þjónustu.
- Leiguígildi vegna afnota af eigin íbúð. Upplýsinga um það er ekki aflað í könnuninni heldur er sá liður reiknaður út frá fasteignamati húsnæðis sem þátttakendur búa í.
- Tilkynningargjöld og vanskilagjöld.

Til neyslu teljast ekki:

- Vörur sem fást gefins. Gefnar gjafir eru færðar í búreikning við kaup með öðrum útgjöldum heimilisins.
- Beinir skattar og lífeyrissjóðsiðgjöld.
- Félagsgjöld og styrkir
- Fasteignakaup
- Fjárfestingar
- Sparnaður
- Sektir
- Afborganir og vextir

Þátttakendur eru einnig beðnir um að skrá neyslu af eigin framleiðslu en slík neysla getur verið umtalsverð, t.d. hjá bændum. Ekki er spurt um hlunnindi en skattlögð hlunnindi eru metin með tekjum.

Neyslueining Vegna þess að heimili eru misstór getur verið erfitt að túlka niðurstöður rannsóknarinnar. Ein aðferð við að taka tillit til ólíkra heimilisstærða er fólgin í því að búa til vogir sem taka tillit til mismunandi samsetningar heimila. Útgjöld heimila þurfa ekki að aukast í réttu hlutfalli við fjölda heimilismanna. Með því að umreikna stærð

heimilis í neyslueiningar er reynt að taka tillit til þess að stór heimili eru hagkvæmari í rekstri en lítil og að útgjöld vegna barna eru minni en útgjöld vegna fullorðinna. Hver einstaklingur á heimili fær tiltekið vægi eftir aldri sínum og stærð heimilis. Þá má bera saman útgjöld milli ólíkra heimilisgerða. Alþjóðastofnanir eins og OECD og Hagstofa Evrópusambandsins (Eurostat) styðjast við svonefndar neyslueiningavogir. OECD miðar við vog sem gefur fyrsta fullorðna einstaklingi á heimili vægið 1, öðrum fullorðnum á heimili vægið 0,7 og börnum vægið 0,5. Eurostat hefur sett fram vog sem gefur fyrsta fullorðna einstaklingi á heimili vægið 1, öðrum fullorðnum vægið 0,5 og börnum vægið 0,3. Þessi kerfi gera bæði ráð fyrir að við 13 ára aldur verði útgjöld unglunga þau sömu og fullorðinna. Samkvæmt vog OECD samsvarar heimili með hjónum og einu barni undir 13 ára aldri $1,0+0,7+0,5 = 2,2$ neyslueiningum en samkvæmt Eurostat teldist sama heimili $1,0+0,5+0,3 = 1,8$ neyslueiningar. Ýmis fleiri afbrigði af neyslueiningavogum eru til. Hagstofan hefur kosið að nota ekki tiltekna vog heldur birtir útgjöld á neyslueiningu bæði miðað við vog OECD og Eurostat.

- Tekjur* Ráðstöfunartekjur heimilis. Lagðar eru saman launatekjur, lífeyris- og bótagreiðslur og hlunnindi allra heimilismanna, ennfremur fjármagnstekjur og aðrar tekjur ef einhverjar eru. Frá tekjum dragast álagðir skattar.
- Tekjur á mann* Þegar talað er um tekjur á mann í niðurstöðum þessarar rannsóknar er átt við ráðstöfunartekjur deilt með fjölda heimilismanna.
- Úrtak* Mengi eininga sem athugað er í því skyni að afla upplýsinga um þýði. Úrtak er tekið tilviljanakennt úr þjóðskrá. Valið er úr fjölskyldunúmerum fólks á aldrinum 18–74 ára, án tillits til búsetu eða hjúskaparstöðu. Þátttakendur verða allir sem búa á heimili þess sem dreginn er út. Úrtakseiningin er því fjölskyldunúmer en rannsóknareiningin heimili.
- Úrtaksrammi* Skrá sem úrtak er dregið úr. Úrtaksrammi rannsóknarinnar er fjölskyldunúmer einstaklinga sem eru á aldrinum 18–74 ára með lögheimili á Íslandi skv. þjóðskrá mánaðarins þegar úrtak er tekið.
- Viðmiðunartímabil* Fyrir ársfjórðungsútgjöldin eru síðustu þrjú mánuðir fyrir lok búreikningstímabils viðmiðunartímabilið.
- Þýði* Mengi sem úrtak til tölfræðilegra athugana er valið úr. Úrtakið er svo notað til að alhæfa um heildina – þýðið. Í þýði rannsóknarinnar eru öll einkaheimili á Íslandi önnur en þau þar sem handhafi fjölskyldunúmers á heimili er eldri en 74 ára.

Úrtak

Úrtaksaðferð og úrtaksstærð

Heimilið rannsóknareining

Í úrtökuramma rannsóknarinnar eru fjölskyldunúmer íslenskra og erlendra ríkisborgara 18–74 ára sem skráðir eru í þjóðskrá og eru með lögheimili á Íslandi. Leitast er við að mæla útgjöld til heimilisreksturs og rannsóknareiningin er því heimili. Æskilegast er því að geta tekið úrtak úr heimilum á Íslandi þar sem öll heimili hefðu jafnar líkur á að lenda í úrtaki. Í þjóðskrá er ekki unnt að aðgreina heimili í fjölbýlishúsum en hins vegar eru skilgreindar svokallaðar kjarna-fjölskyldur, sem eru hjón/sambýlisfólk án barna, hjón/sambýlisfólk með börn yngri en 18 ára og einstæðir foreldrar með börn yngri en 18 ára. Hver kjarnafjölskylda hefur eitt fjölskyldunúmer. Við 18 ára aldur eru börn aðskilin frá kjarnafjölskyldu í

þjóðskrá og fá sitt eigið fjölskyldunúmer. Úrtakið er því tekið úr fjölskyldunúmerum. Vegna þess að nokkur vinna felst í að taka þátt í rannsókninni er miðað við að sá sem lendi í úrtakinu megi ekki vera eldri en 74 ára. Úrtakslíkur eru því ekki þær sömu fyrir öll heimili. Heimili með marga einstaklinga 18 ára og eldri hafa meiri möguleika á að vera valin í úrtakið en önnur heimili. Þátttakendur eru allir sem búa á heimili þess sem dreginn er út.

1.222 heimili í heildarúrtaki á ári

Árinu er skipt niður í 26 tveggja vikna búreikningstímabil. 47 heimili eru valin af handahófi fyrir hvert tímabil sem gerir 1.222 heimili árlega. Til þess að úrtakið gefi sem besta mynd af þýðinu hverju sinni er það tekið í áföngum. Venjulega er tekið úrtak fyrir fjögur tímabil í einu. Þau fjölskyldunúmer sem lenda í úrtaki geta ekki lent í úrtaki næstu þrjú ár á eftir. Þetta er gert til að minnka álagið á heimilin og koma í veg fyrir brottfall. Þessi aðferð kemur þó ekki í veg fyrir að heimili með fleiri en eitt fjölskyldunúmer geti lent aftur í úrtaki.

Í úrtakinu eiga ekki að vera einstaklingar búsettir á stofnunum, svo sem sjúkrahúsum og elliheimilum og er skrá með stofnunum, þar sem einungis fólk búsett á stofnun hefur lögheimili, notuð við töku úrtaksins. Við stofnanaskrána hefur einnig verið bætt við heimilisföngum vinnubúða verktaka. Þar eru fjöldi manna, aðallega útlendingar, skráðir til heimilis en ekki er um eiginlegt heimilishald að ræða í búðunum. Þessi aðferð kemur þó ekki alveg í veg fyrir að fólk sem býr á stofnun lendi í úrtaki. Stofnanir sem eru í sama húsi og venjulegar íbúðir eru ekki í ofanefndri skrá og þess vegna kemur fyrir að fólk búsett á stofnun lendir í úrtaki. Þeir sem búa erlendis en eru enn þá með lögheimili á Íslandi skv. þjóðskrá geta einnig lent í úrtaki en eiga ekki að vera með. Af þessum sökum verður endanlegt úrtak ávallt minna en heildarúrtakið.

Í töflunni hér fyrir neðan kemur fram fjöldi og af hvaða ástæðu hluti þeirra sem lenti í úrtaki fullnægði ekki skilyrðum úrtaksins.

Tafla 15. Heimili sem áttu ekki að vera í úrtaki árin 2004–2006

Table 15. Households not eligible in the sample, years 2004–2006

Heimili <i>Households</i>	Fjöldi <i>Number</i>	Hlutfall <i>Percent</i>
Alls <i>Total</i>	116	100,0
Búsett erlendis <i>Resident abroad</i>	74	63,8
Búsett á stofnun <i>Institutionalized</i>	40	34,5
Heimili tvisvar í úrtaki <i>Twice in sample</i>	2	1,7
Látnir <i>Deceased</i>	0	0,0

Samanburður úrtaks og þjóðskrár

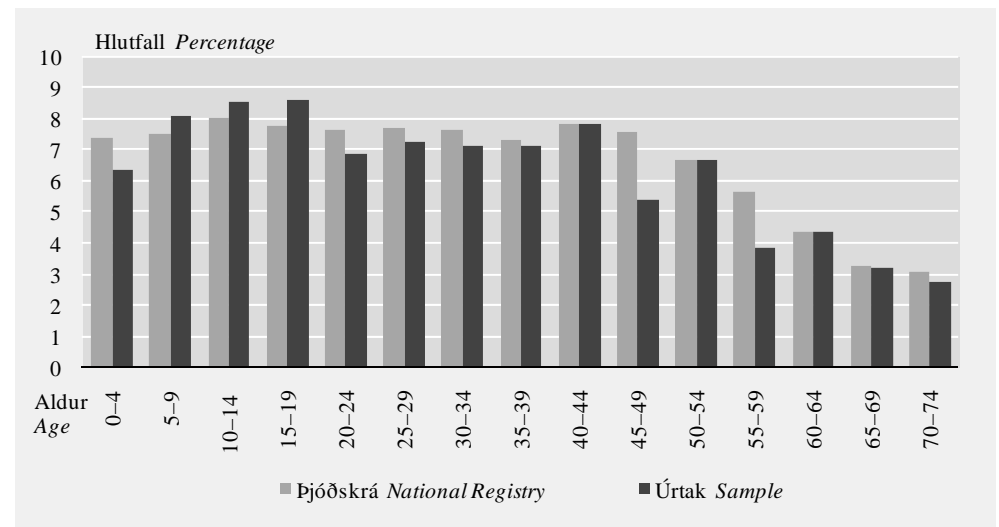
Áreiðanleiki könnunar er m.a. háður því hversu vel úrtakið endurspeglar þýðið. Þegar búsetu- og aldursdreifing fólks í úrtakinu er borin saman við þjóðskrá kemur í ljós að úrtakið endurspeglar búsetu og aldurssskiptingu þýðisins ágætlega¹. Vegna þess að mismiklar líkur eru á því að lenda í úrtaki er í þessum samanburði búið að vega einstaklinga í úrtakinu með úrtökulíkum heimilisins. Í samanburði á aldursdreifingu úrtaks við þjóðskrá er einungis miðað við fólk 74 ára og yngra vegna þess að úrtakið var tekið úr hópi fólks 18 til 74 ára. Fólk eldra en 74 ára getur hins vegar verið í þýðinu búi það á heimili einhvers sem lendir í úrtaki. Ekki er unnt að bera

¹ Til að staðfesta þetta var gert Student-t-próf milli úrtaks og þýðis.

saman dreifingu eftir heimilisgerð eða heimilisstærð í úrtaki og þjóðskrá vegna þess að ekki er unnt að aðgreina heimili í þjóðskrá. Nokkur munur er í nokkrum aldurshópum. Muninn er að einhverju leyti hægt að skýra með því að áætla þarf heimilismenn hjá þeim sem neita að taka þátt og neita einnig að svara grunnupplýsingum um heimilið. Sjá nánar í kaflanum um áætlanir.

Mynd 1. Aldursdreifing í úrtaki og þýði rannsóknarinnar

Figure 1. Age distribution in sample and population of the survey

Í töflu 16 er búsetuskipting þátttakenda í rannsókninni borin saman við búsetuskiptingu í þjóðskrá. Skipting þátttakenda er í góðu samræmi við þjóðskrána, þó taka heldur fleiri þátt í rannsókninni en búa í öðru þéttbýli samkvæmt þjóðskrá en heldur færri þátttakendur voru á höfuðborgarsvæðinu en búa þar skv. þjóðskrá.

Tafla 16. Búsetuskipting heimila í úrtaki og þjóðskrá

Table 16. Regional distribution of households in the sample and in the National Register

	Þátttakendur Respondents		Þjóðskrá ¹
	Fjöldi heimila Number of households	Hlutfall heimila Percent of households	Hlutfall landsmanna National Register ¹ Percent of population
Alls Total	1.607	100,0	100,0
Höfuðborgarsvæði Capital Area	994	61,8	62,6
Annað Þéttbýli Towns outside capital area	413	25,7	24,9
Dreifbýli Other communities	200	12,5	12,6

¹ Meðalhluftall 2004–2006. Average share 2004–2006.

Gagnaöflun

Þátttakendur halda búreikning og eru spurðir um sjaldgæf og veigameiri útgjöld í viðtali

Rannsóknin er tvíþætt. Annars vegar halda þátttakendur búreikning í tvær vikur og hins vegar eru tekið viðtal við þá um sjaldgæf og/eða veigameiri útgjöld yfir þriggja mánaða tímabil. Skipulögð eru 26 tveggja vikna búreikningstímabil. Öllum heimilum er sent kynningarbréf áður en haft er samband við þau. Bréfið er stílað á fjölskyldumóður, í þeim tilvikum sem hún er á heimilinu, þar sem reynsla úr fyrri rannsóknum hefur sýnt að þær sjá í flestum tilvikum um stærstan hlut innkaupa heimilisins. Stuðst er við eldri þjóðskrár til þess að finna tengsl milli fólks 18 ára

og eldra með sama heimilisfang. Stundum var sá er lenti í úrtakinu búsettur annars staðar en þar sem hann var skráður með lögheimili. Heimilið þar sem hann bjó lenti þá í úrtakinu en ekki lögheimili hans.

Kynningarefni og þakklætisvottur

Mikilvægt þykir að upplýsa viðkomandi vandlega um rannsóknina og meðferð upplýsinganna sem aflað er. Þetta er gert bæði til að koma til móts við lagalegar kröfur um upplýsingaskyldu en líka til þess að draga úr brottfalli. Gert er ráð fyrir að þeir sem kynna sér kynningarefnið nægilega vel geri sér grein fyrir mikilvægi verkefnisins og taki þátt. Efnið er þó ekki óbrigðult og nær ekki til allra, sumir nenna ekki að lesa það og aðrir neita þátttöku samt sem áður. Til að ýta enn frekar undir þátttöku fylgir kynningarbréfinu segull sem hægt er að festa á ísskáp og skrifa á minnisatriði. Segullinn er í falletum litum, með áletruðum slagorðum sem undirstrika mikilvægi rannsóknarinnar. Þeim sem taka þátt býðst einnig að velja sér gjöf í þakklætisskyndi, einblöðungur sem útlistar hvað er í boði fylgir kynningarbréfinu. Í boði er lítið heimilisraftæki, svo sem brauðrist, handþeytari eða þess háttar eða áskrift í tvo til fimm mánuði af tímariti eða áskrift að tónlistarvef.

Spyrlar

Sex spyrlar starfa við rannsóknina

Við rannsóknina starfa að jafnaði sex spyrlar. Á tveggja vikna fresti er hverjum spyrla úthlutað nýjum hópi heimila sem hann er í sambandi við á meðan á þátttöku stendur. Rannsókn á útgjöldum heimilanna er flókin og viðamikil í framkvæmd og gerir miklar kröfur til spyrla. Spyrell þarf að vera samviskusamur, skipulagður og nákvæmur. Hann þarf einnig að hafa gaman af því að eiga samskipti við fólk og að heimsækja þátttakendur.

Fimm spyrlar eru fyrir höfuðborgarsvæðið en þeir heimsækja að auki heimili utan þess, að Akranesi í norðri, á Reykjanesi og á Suðurlandi að Selfossi. Einn spyrell er búsettur á Akureyri en auk þess að heimsækja heimili þar, fer hann í byggðirnar þar í kring. Hann sér einnig um að hringja til allra annarra sem eru utan svæðis sem spyrlar heimsækja, hvar á landinu sem er.

Upphafsviðtal

Haft er samband símleiðis við heimili sem lenda í úrtaki, rannsóknin kynnt og falast eftir þátttöku. Ef viðkomandi heimili vill ekki taka þátt er reynt að fá a.m.k. upplýsingar um fjölda heimilismanna, innbyrðis tengsl þeirra, kennitölur, menntun og atvinnu. Að hafa þessar upplýsingar um heimilið gefur möguleika á að greina brottfall eftir heimilisgerðum, stærð, atvinnu og menntun. Ef það tímabil sem heimilinu er ætlað til búreikningshalds hentar ekki er heimilinu boðið að fresta þátttöku þar til betur stendur á. Þó er fólk hvatt til þess að fresta ekki lengur en um tvö búreikningstímabil.

Búreikningar

Heimilum sem samþykkja að taka þátt í könnuninni eru send sérstök búreikningshefti til að færa útgjöldin í. Heftin eru lítil og meðfærileg og auðvelt að stinga þeim í vasa og hafa meðferðis. Fremst í heftunum eru leiðbeiningar um hvernig færa á búreikning og aftast er lítill vasi til að setja kassakvittanir í. Mikillar nákvæmni var krafist við búreikningshaldið og tilgreina þarf hverja vöru og þjónustu sérstaklega og verð hennar. Hringt er til þátttakenda á sunnudagskvöldi áður en búreikningshald hefst og farið með þeim yfir helstu atriði reikningshaldsins. Aftur er haft samband við heimilin á þriðja eða fjórða degi til að athuga hvernig gangi og svara spurningum eða veita aðstoð ef þarf. Á síðasta degi búreikningshaldsins er hringt

til þess að þakka fyrir þátttökuna, bóka heimsóknarviðtal hjá þeim sem verða heimsóttir og minna þá á, sem ekki eru heimsóttir, að þeir munu fá senda skýrslu til að fylla í ársfjórðungsútgjöld.

Kassakvittanir

*Kassakvittanir auðvelda
þátttöku og veita áreiðanlegar
upplýsingar*

Nú eru kassakvittanir frá flestum verslunum mjög vel sundurliðaðar og vörulýsing yfirleitt skýr og þær því afar hentugar þegar aflað er gagna um útgjöld heimilanna. Hagstofan hvetur þátttakendur að skila inn kvittunum frekar en að skrá í heftin í þeim tilvikum sem kvittunin er skýr og skilmerkileg. Miðað er við að heildarfjárhæð innkaupanna sé skráð í búreikningsheftin og strimillinn settur í vasa innan á búreikningsheftinu. Meginhugmyndin með notkun kvittana er að auðvelda þátttakendum vinnu við könnunina. Til viðbótar koma fram á kvittunum upplýsingar um hvar er verslað, hvenær og hvernig greitt er fyrir innkaupin. Þessar upplýsingar auka notagildi rannsóknarinnar til muna.

Viðtal / Ársfjórðungsskýrsla

Þar sem búreikningshaldið stendur einungis yfir í tvær vikur er hætt við að stærri útgjöld, sem eru árstíðabundin eða sjaldgæf, komi ekki nógu vel fram. Því er tekið viðtal við þátttakendur þegar búreikningshaldi er lokið og spurt um ákveðin útgjöld yfir þriggja mánaða tímabil. Ekki er þó tekið viðtal við alla þátttakendur utan höfuðborgarsvæðisins heldur er þeim sendur sérstakur spurningalisti. Dæmi um útgjöld sem er spurt um eru húsnæðiskostnaður, rekstur á bíl, kostnaður vegna ferðalaga og kaup á húsgögnum og heimilistækjum, útgjöld vegna síma, tóku og afborgana lána, skóla, barnagæslu og fleira. Einnig er spurt um stærð og gerð húsnæðis ásamt heimilis- og raftækjaeign.

Upplýsingar úr opinberum skrá

Til viðbótar við gögn sem safnað er í rannsókninni eru fengnar upplýsingar úr þjóðskrá og fasteignaskrá. Upplýsingar úr fasteignaskrá eru m.a. notaðar til að meta kostnað við að búa í eigin húsnæði.

Tölvur og hugbúnaður

Spurningalistinn er forritaður í Blaise, sérstöku spurningaforriti fyrir kannanir sem hannað er af hollensku hagstofunni og notað hefur verið á Hagstofunni frá árinu 1992. Spýrlar hafa fartölvur meðferðis í viðtölin til að skrá niður svör. Viðtölin eru send dulkóðuð með tölvupósti til Hagstofunnar. VeriSign® er notað til að dulkóða viðtölin.

Á Hagstofunni eru gögnin geymd í SQL gagnagrunni. Úrvinnsla fer fram í Access, SPSS og Excel.

Meðferð persónulegra gagna

*Hagstofan veitir engum
upplýsingar um svör einstakra
þátttakenda*

Öll úrvinnsla fer fram á Hagstofunni. Aðeins þeir starfsmenn sem vinna við rannsóknina hafa aðgang að gögnum hennar og eru þeir bundnir þagnarskyldu og trúnaðarheiti. Þegar úrvinnslu er lokið verða persónuauðkenni gagna afmáð. Gögnin eru varðveitt áfram í gagnasafni en án auðkenna. Hagstofan veitir engum, hvorki stjórnvöldum né einkaaðilum, upplýsingar um svör einstakra þátttakenda.

Áreiðanleiki

*Niðurstöðurnar eru háðar ákveðinni óvissu. Þegar hlutfall staðalskekkju af meðaltali er yfir 20% eru niðurstöður í töflum merktar með **

Niðurstöður úr rannsóknum sem byggja á úrtaki eru alltaf háðar einhverri óvissu vegna þess að einungis hluti af þýðinu er skoðaður. Stærð úrtaks og úrtaksaðferð ræður miklu um tölfræðilega marktækni. Því meira sem svör þátttakenda eru sundurliðuð, t.d. eftir búsetu eða heimilisgerð, því stærra úrtak þarf að liggja að baki til að niðurstöður geti talist marktækar. Niðurstöður um útgjöld eru einnig misjafnlega áreiðanlegar eftir því um hvaða tegund vöru og þjónustu er að ræða. Gera má ráð fyrir að upplýsingar um útgjöld sem eru tíð séu áreiðanlegri en um útgjöld sem eru sjaldgæf. Séu útgjöld stopul geta tilviljanakennd frávik ráðið miklu um niðurstöður. Í allmörgum útgjaldaflokkum eru flest heimili með engin útgjöld en fáein heimili með mikil útgjöld. Þetta á t.d. við um bílakaup og kaup á húsgögnum og heimilistækjum. Þegar niðurstöðurnar eru síðan flokkaðar, t.d. eftir búsetu og heimilisgerð, getur breytileiki orðið mikill og staðalskekkja há. Í niðurstöðutöflum eru fjárhæðir og hlutföll merkt með * ef hlutfall staðalskekkju af meðaltali er yfir 20%.

Skekkjur í mælingum valda einnig óvissu. Skekkjur geta verið tilviljunarkenndar eða kerfisbundnar. Ef skekkjur eru miklar geta þær orðið til þess að rannsókn mælir ekki rétt það sem henni er ætlað að mæla. Hér á eftir er fjallað um nokkrar helstu skekkjur sem skipta máli við rannsóknir og hugsanleg áhrif þeirra í rannsókn á útgjöldum heimilanna.

Úrtökuskekkjur

Úrtaksskekkja er háð úrtaksaðferð og stærð úrtaks. Úrtakið í rannsókninni var tekið tilviljunarkennt úr þjóðskrá, nánar um aðferðina er í kaflanum um úrtak hér að framan.

Þekjuskekkjur

Þekjuskekkjur verða til vegna þess að skráin sem lögð er til grundvallar úrtakinu, þ.e. úrtökuramminn, hentar ekki fullkomlega. Þekjuskekkjur eru tvennskonar, ofþekja og vanþekja.

Ofþekja verður til ef í úrtökurammanum eru heimili sem ekki eiga að vera þar. Í þjóðskrá á þetta t.d. við um fólk sem er búsett í útlöndum og hefur ekki tilkynnt lögheimilisflutning eða fólk sem býr á stofnun. Þegar verið var að leita eftir þátttöku kom oftast í ljós hvort viðkomandi átti að vera með í úrtaki eða ekki. Þeir sem ekki áttu að vera með var sleppt og því hefur ofþekja litla skekkju í för með sér fyrir rannsóknina.

Vanþekja verður til ef heimili vantar í úrtökurammanum og getur þar af leiðandi ekki lent í úrtaki. Ekki er ástæða til að ætla að í þjóðskrá vanti fólk sem þar á að vera skráð. Heimili þar sem eingöngu býr fólk undir 18 ára aldri vantar þó í rammann þar sem enginn fær eigið fjölskyldunúmer fyrr en 18 ára. Þetta virðist þó ekki koma að sök því ef aldursdreifing þýðis og úrtaks er borin saman er aldurshópurinn 15-19 ára hlutfallslega heldur stærri í úrtaki rannsóknarinnar en í þjóðskrá.

Brottfallsskekkjur

Yfirleitt fást ekki svör frá öllum sem lenda í úrtaki í spurningakönnunum og rannsóknum. Ef brottfallið dreifist misjafnlega eftir hópum getur það valdið skekkju ef hópurinn sem tekur þátt er frábrugðinn þeim sem tekur ekki þátt. Brottfall í rannsóknum á útgjöldum heimilanna er almennt mikið miðað við það sem gerist í rannsóknum Hagstofunnar yfirleitt. Þátttakan tekur tvær vikur og allir á

heimilinu þurfa að vera með auk þess sem spyrill kemur í heimsókn í tveggja tíma viðtal í lokin eða heimilið fyllir í ársfjórðungsskýrslu. Verkefni þátttakenda er því umtalsvert umfangsmeira en t.d. á við um rannsóknir gerðar með stuttum símaviðtölum. Eins og fram kemur í brottfallsgreiningunni hér að framan er mikill munur á þátttöku eftir heimilisgerðum og til að draga úr brottfallskekkjunni eru niðurstöður vegnar eftir heimilisgerðum. Nánar um vogir í kaflanum um vogir hér á eftir.

Annars konar brottfall verður þegar þátttakendur geta ekki eða vilja ekki svara einstökum spurningum eða þáttum rannsóknarinnar. Við úrvinnslu þessarar rannsóknar var fyllt upp í eyður og ófullgerð svör eins og nánar er fjallað um í kaflanum um úrvinnslu.

Mæliskekkjur

Spyrlaskekkja

Spyrlar eru ekki óskekulir. Þættir sem skipta máli við að draga úr spyrlaskekkju eru eiginleikar spyrilsins, þjálfun hans, viðmót hans við þátttakendur og viðhorf til rannsóknarinnar. Skekkjur sem geta myndast eru t.d. að spyrlar geta skráð svör ranglega, gleymt spurningum, ruglast á þeim eða umorðað þannig að merking þeirra verði önnur en til stendur. Þjálfun spyrila minnkar líkur á slíkum skekkjum. Í rannsókninni eru spurningar vegna ársfjórðungsviðtala forritaðar í Blaise, sem er sérstakt spurningaforrit fyrir kannanir. Forritið leiðir spyrilana í gegnum spurningarnar í ákveðinni röð þannig að ekki er hægt að rugla spurningaröðinni eða gleyma spurningum. Við hverja spurningu sem líklegt þykir að útskýra þurfi nánar, fyrir annaðhvort spyrli eða þátttakanda, eru viðbótarupplýsingar sem útskýra betur eftir hverju verið er að leita. Spyrlar fá kennslu frá eldri og reyndari spyrilum ásamt kennsluefni áður en þeir hefja störf. Reglulega eru haldnir fundir með spyrilum til að ræða hina ýmsu þætti rannsóknarinnar.

Skekkjur vegna spurningalista

Skekkjur geta orðið til vegna spurningalistans, t.d. vegna þess að spurningar eru illa orðaðar, þær misskiljast, spurningar geta verið leiðandi og röð þeirra og svarmöguleikar geta haft áhrif á svör þátttakenda. Afleiðingarnar verða þá þær að spurningarnar mæla ekki það sem til er ætlast. Mikilvægt er því að vanda vel til verka við gerð spurningalistans. Í þessari rannsókn er tekið mið af fyrri reynslu við gerð útgjaldarannsókna og eru spurningarnar nokkuð fast mótaðar. Ekki er spurt um viðhorf heldur aðeins um staðreyndir og því mun minni hætta á að spurningar séu leiðandi eða að umorðun hafi áhrif. Spurningalistinn var prófaður ítarlega á starfsmönnum Hagstofunnar áður en rannsóknin hófst og er endurskoðaður reglubundið.

Skekkjur vegna svarenda

Skekkjur geta orðið vegna þess að svarandinn gefur ekki upp rétt svar, t.d. vegna þess að hann man ekki eða veit ekki rétta svárið. Hann getur tímasett atburð ranglega innan eða utan tímabilsins sem verið er að rannsaka. Því lengra sem tímabilið er þess meiri hætta er á skekkjum af þessum völdum. Í þessari rannsókn á þetta einkum við um ársfjórðungsútgjöldin.

Skekkjur í búreikningsgögnum geta orðið vegna þess að hegðun þátttakenda breytist á meðan þátttöku stendur. Fólk veit að verið er að kanna útgjöld þeirra og því getur það meðvitað eða ómeðvitað breytt neyslu sinni á meðan. Útgjöld vegna

kaupa á „viðkvæmum“ vörum eða þjónustu eru oft vanmetin í útgjaldarannsóknum vegna þess að fólk vill ekki gefa þau upp. Áfengisneysla mælist t.d. minni í þessari rannsókn en sölutölur sýna. Loks má nefna að frestun á búreikningshaldi, t.d. vegna sumarfría, veikinda eða flutninga geta valdið skekkju en þessi atriði hafa einmitt áhrif á útgjöld heimilanna.

Skekkjur vegna aðferða við gagnasöfnun

Ekki er notuð sama aðferð við að afla gagna um ársfjórðungsútgjöld hjá öllum heimilum. Heimili á höfuðborgarsvæðinu, í Reykjanesbæ og á Akureyri og nágrenni eru heimsótt en heimili utan þessara svæða fá sendan spurningalista í pósti. Gæði gagnanna eru mismunandi eftir því hvorri aðferðinni er beitt. Mun fleiri svör vantar í spurningalistann sem er á pappír. Ástæða þess er m.a. sú að spyrill veitir aðstoð í heimsókninni og forritið sem stjórnar röðun spurninga kemur í veg fyrir að spurningum sé sleppt. Einnig er algengara að heimili sem ekki eru heimsótt skili ekki skýrslunni sem þeir fá í pósti.

Úrvinnsluskekkjur

Skráningarskekkjur geta orðið þegar handskrifaðar upplýsingar eru skráðar í tölvu. Á tveimur vikum safna þátttakendur í rannsókninni kvittunum fyrir kaup á vörum eða þjónustu eða skrá útgjöldin í þar til gerð búreikningshefti. Upplýsingarnar eru síðan skráðar í gagnagrunn á Hagstofunni. Fólk er hvatt til að skila frekar inn kvittunum en að skrifa í bækurnar því þær eru mun nákvæmari og einnig er hægt að stemma af innsláttinn við upphæðina á kvittuninni. Minni líkur er á að einstök atriði gleymist ef kvittun er send inn. Kvittanir draga þannig úr bæði úrvinnsluskekkjum og skekkjum svarenda.

Skekkjur geta einnig orðið við flokkun útgjalda. Mikil fjölbreytni er í vöruúrvali og vöruheitum og þarf starfsfólk Hagstofu umfangsmikla þekkingu til að flokka útgjöldin rétt. Kerfisbundin villuleit dregur úr skekkjum af þessum völdum.

Vogir

Úrtakslíkur

Eins og áður hefur komið fram er tekið tilviljanakennt úrtak úr þjóðskrá, úr fjölskyldunúmerum fólks á aldrinum 18–74 ára sem á lögheimili á Íslandi. Hverju heimili geta fylgt fleiri en eitt fjölskyldunúmer. Til dæmis hefur heimili hjóna með þrjú börn á aldrinum 12, 18 og 20 ára þrjú fjölskyldunúmer og það eru því þrefalt meiri líkur á að það heimili lendi í úrtaki en heimili hjóna með börn undir 18 ára aldri. Til þess að leiðrétta niðurstöður vegna þess að heimili hafa mismikla möguleika á að lenda í úrtakinu er búin til vog þar sem tekið er tillit til mismunandi úrtakslíkinda.

Páttökulíkur

Skekka getur myndast í niðurstöðum ef þeir sem vilja ekki taka þátt eru frábrugðnir þeim sem taka þátt. Greinilegur munur er á þátttöku eftir heimilisgerð eins og kemur fram í töflu 19. Þar sem útgjöld eru mjög háð heimilisgerð er einnig leiðrétt skekka vegna mismunandi svarhlutfalls heimilisgerða. Til að geta reiknað þáttökulíkur þarf að vera unnt að skipta öllu úrtakinu, bæði þátttakendum og þeim sem ekki svara, eftir heimilisgerðum. Þetta er unnt þar sem þeir sem neita að taka þátt í rannsókninni eru spurðir um heimilishagi sína. Síðan er búin til vog sem leiðréttir mismunandi svörun eftir heimilisgerðum.

Útreikningur heildarútgjalda

Að lokum er búin til samsett vog sem tekur bæði til mismunandi líkinda á að lenda í úrtakinu og mismunandi líkinda á þátttöku. Þessari vog er síðan beitt til að reikna heildarútgjöld eftir útgjaldaflokkum og til að veða heimilistekjurnar.

Áhrif voga

Þegar vegið var vegna mismunandi úrtakslíkinda minnkaði vægi heimila með marga einstaklinga 18 ára og eldri. Áhrifin voru því mest á heimilisgerðir þar sem eru hjón með stálpuð börn og í floknum „aðrar heimilisgerðir“. Þegar vegið var vegna mismunandi þátttöku eftir heimilisgerðum voru áhrifin hins vegar mest á einhleypingsheimili þar sem svörun þeirra var lökust. Heildaráhrifin urðu þau að vægi stórra heimila minnkaði en vægi lítilla jókst. Þessi leiðrétting gerir niðurstöður könnunarinnar áreiðanlegri en ella. Eftir að þessum vogum hafði verið beitt var vegið hlutfall heimila einhleypra 34%, hjóna og sambýlisfólks án barna 19%, hjóna og sambýlisfólks með börn 33%, einstæðra foreldra 10% og annarra heimilisgerða 4% eins og sést í töflu 17.

Tafla 17. Veginn og óveginn fjöldi heimila eftir heimilisgerð árið 2004–2006

Table 17. *Weighted and unweighted number of households by type, year 2004–2006*

Fjöldi heimila <i>No. of households</i>	Veginn	Hlutfall	Óveginn	Hlutfall
	<i>Weighted</i>	<i>Percent</i>	<i>Unweighted</i>	<i>Percent</i>
Allir <i>Total</i>	1.607	100	1.607	100
Einhleypir <i>One-person household</i>	548	34,1	295	18,4
Hjón/sambýlisfólk án barna <i>Couples without children</i>	302	18,8	311	19,4
Hjón/sambýlisfólk með börn <i>Couples with children</i>	527	32,8	720	44,8
Einstæðir foreldrar <i>Single-parent households</i>	161	10,0	162	10,1
Önnur heimilisgerð <i>Other households</i>	69	4,3	119	7,4

Vegna þess hve þátttaka var mismunandi eftir heimilisgerðum voru niðurstöður rannsóknarinnar leiðréttar með tilliti til brottfalls. Nánar var fjallað um það í kaflanum um úrvinnslu.

Úrvinnsla

Svörun og brottfall

Svarhlutfall 45%

Í spurningakönnun fást yfirleitt ekki svör frá öllum sem lenda í úrtaki. Brottfall verður m.a. vegna þess að sumir vilja ekki taka þátt í henni, ekki næst í aðra eða

þeir skila ófullnægjandi gögnum. Ævinlega er lögð rík áhersla á að draga úr brottfalli. Þeir sem taka þátt fá að velja sér lítið heimilistæki eða áskrift að tímariti í þakklætisskyni fyrir þátttökuna. Fallegur kynningarbæklingur og segull til að festa á ísskáp eru send með kynningarbréfi rannsóknarinnar til að vekja forvitni og áhuga.

Af 3.550 heimilum í endanlegu úrtaki rannsóknarinnar árin 2004 til 2006 samþykktu 1.607 heimili að taka þátt og skiluðu fullnægjandi gögnum. Ekki tókst að hafa upp á 276 heimilum og 1.667 neituðu að taka þátt eða hættu við. Endanleg svörun í rannsókninni fyrir árin 2004 til 2006 var því aðeins 45,3% og hefur farið lækkandi síðustu ár. Brottfallið í rannsókninni er mjög mikið en átak er í gangi til að auka svörunina á ný. Mikið brottfall getur skekkt niðurstöður könnunar ef brottfallshópurinn er frábrugðinn þeim sem tekur þátt í henni og erfitt er að draga ályktanir fyrir þýðið, heimilin í landinu, út frá gögnum lítils hluta úrtaksins.

Þeir sem neita þátttöku eru spurðir hverjir búa á heimilinu og hvernig þeir tengjast hver öðrum. Með því er verið að afla upplýsinga um hvernig brottfallið sé frábrugðið þeim hópi sem þátt tekur. Þetta er gert til að unnt sé að sjá hvort ákveðnir hópar hafi meiri tilhneigingu til að neita þátttöku en aðrir. Af þeim heimilum sem vildu ekki taka þátt í rannsókninni voru að meðaltali 29% fús til að svara spurningum um heimilishagi sína en það er heldur lakara en fyrri ár og skýrist m.a. af því að heimilum sem ekki næst í hefur fjölgað. Upplýsingar úr þjóðskrá voru notaðar til þess að áætla stærð og gerð þeirra heimila sem neituðu að svara spurningum um heimilishagi sína og heimili sem ekki náðist í.

Þátttaka betri utan höfuðborgarsvæðis

Þátttaka var betri á landsbyggðinni en á höfuðborgarsvæðinu eins og sést í töflu 18 um svörun eftir búsetu, 48,5% í þéttbýli utan höfuðborgarsvæðisins á móti 43,2% á höfuðborgarsvæðinu sem verður að teljast afar slakt.

Tafla 18. Svörun eftir búsetu, árin 2004–2006

Table 18. Response rate by residence, years 2004–2006

Heimili <i>Households</i>	Höfuðborgar- svæði <i>Capital area</i>		Annað þéttbýli <i>Towns outside capital area</i>		Dreifbýli <i>Other communities</i>		Alls <i>Total</i>	
	Fjöldi <i>Number</i>	Hlutfall <i>Percent</i>	Fjöldi <i>Number</i>	Hlutfall <i>Percent</i>	Fjöldi <i>Number</i>	Hlutfall <i>Percent</i>	Fjöldi <i>Number</i>	Hlutfall <i>Percent</i>
	Endanlegt úrtak <i>Net sample</i>	2.298	100,0	851	100,0	417	100,0	3.550
Neita þátttöku <i>Refusals</i>	1.114	48,5	379	44,5	180	43,2	1.667	47,0
Næst ekki í <i>Non-contact</i>	191	8,3	59	6,9	36	8,6	276	7,8
Þátttakendur <i>Respondents</i>	993	43,2	413	48,5	201	48,2	1.607	45,3

Mikill munur er á þátttöku eftir heimilisgerðum

Meiri munur er á þátttöku eftir heimilisgerðum eins og sést í töflu 19. Þátttaka var aðeins 29% hjá einhleypum en mest hjá hjónum með börn, 56%.

Tafla 19. Svörun eftir heimilisgerð, árin 2004–2006

Table 19. Response rate by type of household, years 2004–2006

Fjöldi heimila <i>Number of households</i>	Hjón/ sambylis- fólk án barna Einhleypir <i>Couples without households</i>	Hjón/ sambylis- fólk með börn <i>Couples with children</i>	Einstæðir foreldrar <i>Single- parent households</i>	Önnur heimilis- gerð <i>Other households</i>	Alls <i>Total</i>
Endanlegt úrtak <i>Net sample</i>	1.013	621	1.286	374	3.550
Neita þátttöku <i>Refusals</i>	556	278	530	185	1.667
Næst ekki í <i>Non-contact</i>	162	32	36	27	276
Þátttakendur <i>Respondents</i>	295	311	720	162	1.607
Hlutfall %					
Endanlegt úrtak <i>Net sample</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Neita þátttöku <i>Refusals</i>	54,9	44,8	41,2	49,5	47,0
Næst ekki í <i>Non-contact</i>	16,0	5,2	2,8	7,2	7,8
Þátttakendur <i>Respondents</i>	29,1	50,1	56,0	43,3	45,3

Þátttöku frestað

Ef tímabil sem heimili er úthlutað í rannsókninni hentar heimilinu ekki er boðið upp á að fresta þátttöku. Þetta er gert til að draga úr brottfalli. Af 1607 heimilum sem tóku þátt frestuðu 523 eða rúm 32% þátttökunni. Ef mikið er um frestanir getur það valdið skekkju. Helstu ástæður þess að fólk vill fresta eru annríki, veikindi eða orlof.

Áætluð gildi

Við úrvinnslu ársfjórðungsgagna kom í ljós að stundum vantaði svör við einstökum spurningum, t.d. ef fólk var búið að tyna reikningum en vissi að útgjöldin höfðu orðið til. Í slíkum tilvikum eru gildi áætluð. Notuð eru miðgildi útgjalda þeirra er svara viðkomandi spurningum. Miðgildi er notað frekar en meðaltal vegna þess hve dreifing útgjalda getur verið skekkt. Í allmörgum útgjaldaflokkum hafa flest heimili engin eða lítil útgjöld en nokkur heimili mjög mikil útgjöld. Þar sem dreifing útgjalda er skekkt á þennan hátt er miðgildi oftast lægra en meðaltal. Betur þykir því tryggt að útgjöld séu ekki ofáætluð ef miðgildi er notað. Miðgildi er þó ekki notað í þeim tilvikum sem aðrar aðferðir þykja eiga betur við. Bifreiðagjöld og bifreiðatryggingar eru t.d. áætluð út frá fjölda og gerð bifreiða á heimili. Fasteignagjöld eru reiknuð út frá fasteignamati og iðgjöld brunatryggingar út frá brunabótamati.

Ársfjórðungsgögn skiluðu sér ekki frá 33 heimilum sem skiluðu annars nothæfum búreikningum og öfugt hjá 29 heimilum sem skiluðu ársfjórðungsgögnum en ekki búreikningum. Til að nota mætti þau gögn sem skiluðu sér voru útgjöld fyrir þá útgjaldaliði sem vantaði áætluð og voru til þess notuð meðalútgjöld heimila af sama búsetusvæði og af sömu heimilisgerð.

Tekjuupplýsingar eru sóttar í skattskrá, sem gefin er út við álagningu í ágúst ár hvert. Þá hafa nokkur heimili ekki skilað inn framtali eða álagningin af öðrum ástæðum ekki verið tilbúin og ráðstöfunartekjurnar geta mælst neikvæðar. Í slíkum tilfellum eru ráðstöfunartekjur heimilisins áætlaðar með miðgildi tekna heimilisgerðarinnar.

Samanburður við aðrar heimildir

Niðurstöður eru bornar saman við aðrar heimildir eftir því sem við verður komið. Notaðar eru sölutölur ÁTVR, upplýsingar um veltu happdrætta, tölur skólamála-deildar Hagstofu um fjölda nemenda, gögn úr Sveitarsjóðareikningum, tölur um heilsugæslu og lyf frá heilbrigðisyfirvöldum, tölur um notkun debetkorta o.fl. Nánast sama flokkunarkerfi er notað fyrir einkaneyslu þjóðhagsreikninga og þeir því einnig notaðir til samanburðar.

Ráðstöfunartekjur eru bornar saman við atvinnutekjur sem gefnar eru út af Hagstofunni.

Húsaleiguígildi

81,4% búa í eigin húsnæði

Samkvæmt niðurstöðum útgjaldarannsóknarinnar 2004–2006 búa 81,4% landsmanna í eigin húsnæði en í rannsókninni 2003–2005 var samsvarandi hlutfall 82,9% og 2002–2004 var hlutfallið 81,1%.

Meta þarf til fjár búsetu í eigin húsnæði. Húsnæðisnotin eru metin sem húsaleiguígildi fyrir alla þátttakendur sem búa í eigin húsnæði. Stofninn fyrir þann útreikning er byggður á fasteignamati. Húsaleiguígildi er reiknað sem árgreiðsla. Miðað er við ákveðna ávöxtunarkröfu, raunvexti og gert ráð fyrir 80 ára endingartíma húsnæðisins. Í líkaninu eru notaðir tæplega 4% raunvextir þar sem raunvextir eigin fjár eru metnir í samræmi við ávöxtunarkröfu á langtímafjárskuldbindingum en raunvextir lánsfjár eru metnir eftir meðalraunvöxtum árin 2004–2006 og samsetningu lána samkvæmt kaupsamningum fasteigna sem Fasteignamat ríkisins safnar reglulega.

English summary

Results from the continuous household expenditure survey (HES) are now published covering the three years 2004–2006, calculated at 2006' prices. The results are broken down by type of household, residence, quartiles of disposable income and quartiles of expenditure.

The sample size in this survey was 3,550 households, 1,607 households participated so the response rate was only about 45%.

The average household expenditure is 7.7% higher than in the years 2003–2005 but the the average household size continues to decrease, it is 2.47 individuals compared with 2.50 for year 2003–2005, so the expenditure per capita has increased by 9.1%.

The average disposable income is published and compared with the income according to HES 2003–2005. The disposable income rose by 7.0% and the per capita income rose by 8.3%. Over the same period the CPI rose by 6.8% so the expenditure has increased by 0.9% and 2.2% per head in real terms.

The average household income is approximately 390 thousand ISK or nearly 160 thousand per individual.

By comparing the quartile with the lowest income and the highest income the high-income quartile expenditures per head were 38% higher than the lowest but the disposable income 125% higher.

Tafla 20. Rannsókn á útgjöldum heimilanna 2004–2006. Heildarniðurstöður og samanburður við 2003–2005
 Table 20. Household expenditure survey 2004–2006 and comparison with 2003–2005

COICOP	2003–2005		2004–2006	
	Krónur ISK	Hlutfall Percent	Krónur ISK	Hlutfall Percent
Neysluútgjöld alls <i>Total expenditure</i>	4.097.215	100,0	4.414.458	100,0
01 Matur og drykkjarvörur <i>Food and non-alcoholic beverages</i>	529.986	12,9	566.256	12,8
011 Matur <i>Food</i>	476.411	11,6	507.378	11,5
0111 Brauð og kornvörur <i>Bread and cereals</i>	85.830	2,1	87.034	2,0
0112 Kjöt <i>Meat</i>	112.582	2,7	122.393	2,8
0113 Fiskur <i>Fish</i>	27.077	0,7	28.593	0,6
0114 Mjólki, ostar og egg <i>Milk, cheese and eggs</i>	92.418	2,3	96.604	2,2
0115 Olíur og feitmeti <i>Oils and fats</i>	7.840	0,2	8.077	0,2
0116 Ávextir <i>Fruit</i>	26.197	0,6	31.239	0,7
0117 Grænmeti, kartöflur o.fl. <i>Vegetables including potatoes</i>	38.723	0,9	43.418	1,0
0118 Sykur, súkkulaði, sælgæti o.fl. <i>Sugar, jam, chocolate, etc.</i>	52.874	1,3	56.823	1,3
0119 Aðrar matvörur <i>Food products n.e.c.</i>	32.870	0,8	33.196	0,8
012 Drykkjarvörur <i>Non-alcoholic beverages</i>	53.574	1,3	58.877	1,3
0121 Kaffi, te og kakó <i>Coffee, tea and cocoa</i>	11.197	0,3	12.383	0,3
0122 Gosdrykkir, safar og vatn <i>Mineral waters, soft drinks and juices</i>	42.378	1,0	46.495	1,1
02 Áfengi og tóbak <i>Alcoholic beverages and tobacco</i>	121.976	3,0	125.922	2,9
021 Áfengi <i>Alcoholic beverages</i>	73.574	1,8	76.255	1,7
022 Tóbak <i>Tobacco</i>	48.402	1,2	49.667	1,1
03 Föt og skór <i>Clothing and footwear</i>	197.460	4,8	209.266	4,7
031 Föt <i>Clothing</i>	169.783	4,1	178.344	4,0
032 Skór <i>Footwear</i>	27.676	0,7	30.922	0,7
04 Húsnæði, hiti og rafmagn <i>Housing, water, electricity, gas and other fuels</i>	1.039.490	25,4	1.128.553	25,6
041 Greidd húsaleiga <i>Actual rentals for housing</i>	80.987	2,0	91.707	2,1
042 Reiknuð húsaleiga <i>Imputed rentals for housing</i>	634.440	15,5	687.605	15,6
043 Viðhald og viðgerðir á húsnæði <i>Regular maintenance</i>	171.102	4,2	186.910	4,2
044 Annað vegna húsnæðis <i>Other serv. relating to the dwelling</i>	42.521	1,0	42.537	1,0
045 Rafmagn og hiti <i>Electricity, gas and other fuels</i>	110.441	2,7	119.794	2,7
05 Húsgögn, heimilisbúnaður o.fl. <i>Furnishing and household equipment</i>	270.775	6,6	281.867	6,4
051 Húsgögn og heimilisbúnaður <i>Furniture, furnishings, etc.</i>	124.882	3,0	130.553	3,0
052 Vefnaðarvörur til heimils <i>Household textiles</i>	26.736	0,7	24.105	0,5*
053 Raftæki <i>Electrical appliances</i>	47.274	1,2	51.521	1,2
054 Borðbúnaður, glös, eldhús- og heimilisáhöld <i>Glassware, tableware, etc.</i>	25.049	0,6	27.866	0,6
055 Verkfæri o.fl. fyrir hús og garð <i>Tools and equipment</i>	12.372	0,3	12.794	0,3
056 Ýmsar vörur og heimilisþjónusta <i>Goods and services</i>	34.462	0,8	35.028	0,8
06 Heilsugæsla <i>Health</i>	147.791	3,6	148.245	3,4
061 Lyf og lækningavörur <i>Medical products, etc.</i>	73.337	1,8	78.822	1,8
062 Heilbrigðisþjónusta <i>Out-patient services</i>	73.541	1,8	68.306	1,5
07 Ferðir og flutningar <i>Transport</i>	639.461	15,6	725.154	16,4
071 Kaup ökutækja <i>Purchase of vehicles</i>	267.693	6,5	337.393	7,6
072 Rekstur ökutækja <i>Operation of personal transport equipment</i>	298.525	7,3	310.973	7,0

Tafla 20. Rannsókn á útgjöldum heimilanna 2004–2006. Heildarniðurstöður og samanburður við 2003–2005 (frh.)
 Table 20. Household expenditure survey 2004–2006 and comparison with 2003–2005 (cont.)

COICOP	2003–2005		2004–2006	
	Krónur ISK	Hlutfall Percent	Krónur ISK	Hlutfall Percent
073 Flutningar <i>Transport services</i>	73.243	1,8	76.787	1,7
08 Póstur og sími <i>Communications</i>	120.636	2,9	141.982	3,2
081 Póstur og sími <i>Communications</i>	120.636	2,9	141.982	3,2
09 Tómstundir og menning <i>Recreation and culture</i>	527.139	12,9	558.097	12,6
091 Sjónvörp, myndbönd, tölvur o.fl. <i>Audiovisual instruments, etc.</i>	73.972	1,8	80.482	1,8
092 Tómstundir, stærri tæki o.fl. <i>Major durables for recreation and culture</i>	23.077	0,6	44.302	1,0*
093 Tómstundavörur, leikföng o.fl. <i>Other recreational items</i>	69.124	1,7	72.162	1,6
094 Íþróttir, fjölmiðlun og happdrætti <i>Recreational and cultural services</i>	193.943	4,7	184.039	4,2
095 Blöð, bækur og ritföng <i>Newspapers, books and stationery</i>	70.412	1,7	68.930	1,6
096 Pakkaferðir <i>Package holidays</i>	96.611	2,4	108.181	2,5
10 Menntun <i>Education</i>	23.811	0,6	30.516	0,7
101 Menntun <i>Educational services</i>	23.811	0,6	30.516	0,7
11 Hótel og veitingastaðir <i>Hotels, cafés and restaurants</i>	201.476	4,9	212.007	4,8
111 Veitingar <i>Catering</i>	190.055	4,6	198.399	4,5
112 Gisting <i>Accommodation services</i>	11.421	0,3	13.608	0,3
12 Aðrar vörur og þjónusta <i>Miscellaneous goods and services</i>	277.216	6,8	286.593	6,5
121 Snyrting, hreinlætis- og snyrtivörur <i>Personal care</i>	95.453	2,3	105.030	2,4
122 Skartgripir, úr o.fl. <i>Personal effects n.e.c.</i>	12.140	0,3	11.491	0,3
123 Félagsleg þjónusta <i>Social protection</i>	36.387	0,9	33.989	0,8
124 Tryggingar <i>Insurance</i>	29.626	0,7	39.347	0,9
125 Fjármálaþjónusta ót.a. <i>Financial services n.e.c.</i>	66.368	1,6	76.066	1,7
126 Önnur þjónusta ót.a. <i>Other services n.e.c.</i>	37.241	0,9	20.670	0,5
Fjöldi heimila <i>Number of household</i>	1.773	•	1.607	•
Fjöldi í heimili <i>Number of persons in household</i>	2,50	•	2,47	•
þ.a. fullorðnir <i>thereof adults</i>	1,63	•	1,60	•
þ.a. börn <i>thereof children</i>	0,87	•	0,87	•
Neyslueiningar skv. OECD <i>OECD equivalent scale</i>	1,95	•	1,93	•
Neyslueiningar skv. ES <i>Eurostat equivalent scale</i>	1,65	•	1,64	•
Meðalútgjöld á neyslueiningu OECD				
<i>Average expenditure by OECD equivalent scale</i>	2.101.136	•	2.287.284	•
Meðalútgjöld á neyslueiningu Eurostat				
<i>Average expenditure by Eurostat equivalent scale</i>	2.483.161	•	2.691.743	•

* Staðalskekka frá meðaltali meiri en 20%. *Standard error of mean >20 %.*

Tafla 21. Meðalneysla á heimili eftir búsetu árin 2004–2006

Table 21. Average household expenditure by residence year 2004–2006

COICOP	Meðalverðlag 2006, krónur	
	Höfuðborgar- svæði <i>Capital area</i>	Annað þéttbýli <i>Towns outside capital area</i>
Neysluútgjöld alls <i>Total expenditure</i>	4.617.412	4.025.416
01 Matur og drykkjarvörur <i>Food and non-alcoholic beverages</i>	570.434	541.062
011 Matur <i>Food</i>	510.223	485.104
0111 Brauð og kornvörur <i>Bread and cereals</i>	87.758	84.705
0112 Kjöt <i>Meat</i>	123.900	117.118
0113 Fiskur <i>Fish</i>	31.002	23.322
0114 Mjólk, ostar og egg <i>Milk, cheese and eggs</i>	93.533	95.402
0115 Olíur og feitmeti <i>Oils and fats</i>	7.449	8.350
0116 Ávextir <i>Fruit</i>	31.300	29.953
0117 Grænmeti, kartöflur o.fl. <i>Vegetables including potatoes</i>	45.537	37.851
0118 Sykur, súkkulaði, sælgæti o.fl. <i>Sugar, jam, chocolate, etc.</i>	55.529	56.387
0119 Aðrar matvörur <i>Food products n.e.c.</i>	34.213	32.017
012 Drykkjarvörur <i>Non-alcoholic beverages</i>	60.211	55.958
0121 Kaffi, te og kakó <i>Coffee, tea and cocoa</i>	12.271	11.881
0122 Gosdrykkir, safar og vatn <i>Mineral waters, soft drinks and juices</i>	47.940	44.077
02 Áfengi og tóbak <i>Alcoholic beverages and tobacco</i>	133.622	108.810
021 Áfengi <i>Alcoholic beverages</i>	84.939	59.139
022 Tóbak <i>Tobacco</i>	48.683	49.671
03 Föt og skór <i>Clothing and footwear</i>	226.268	190.082
031 Föt <i>Clothing</i>	194.247	160.897
032 Skór <i>Footwear</i>	32.021	29.185
04 Húsnæði, hiti og rafmagn <i>Housing, water, electricity, gas and other fuels</i>	1.269.688	948.341
041 Greidd húsaleiga <i>Actual rentals for housing</i>	92.941	91.158
042 Reiknuð húsaleiga <i>Imputed rentals for housing</i>	819.684	546.252
043 Viðhald og viðgerðir á húsnæði <i>Regular maintenance</i>	198.511	144.541
044 Annað vegna húsnæðis <i>Other serv. relating to the dwelling</i>	44.035	44.599
045 Rafmagn og hiti <i>Electricity, gas and other fuels</i>	114.516	121.790
05 Húsgögn, heimilisbúnaður o.fl. <i>Furnishing and household equipment</i>	285.555	287.927
051 Húsgögn og heimilisbúnaður <i>Furniture, furnishings, etc.</i>	131.026	136.648
052 Vefnaðarvörur til heimils <i>Household textiles</i>	29.087*	15.420*
053 Raftæki <i>Electrical appliances</i>	48.134	56.446
054 Borðbúnaður, glös, eldhús- og heimilisáhöld <i>Glassware, tableware, etc.</i>	26.081	36.644*
055 Verkfæri o.fl. fyrir hús og garð <i>Tools and equipment</i>	13.732	10.404
056 Ýmsar vörur og heimilisþjónusta <i>Goods and services for routine household maintenance</i>	37.495	32.366
06 Heilsugæsla <i>Health</i>	157.391	123.698
061 Lyf og lækningavörur <i>Medical products, etc.</i>	79.347	70.802
062 Heilbrigðisþjónusta <i>Out-patient services</i>	76.582	52.199
07 Ferðir og flutningar <i>Transport</i>	694.126	608.498
071 Kaup ökutækja <i>Purchase of vehicles</i>	329.988	236.754*
072 Rekstur ökutækja <i>Operation of personal transport equipment</i>	279.849	302.024

<i>Average 2006 prices, ISK</i>		<i>Hlutfall Percent</i>			
<i>Dreifbýli Other communities</i>	<i>Alls Total</i>	<i>Höfuðborgar- svæði Capital area</i>	<i>Annað þéttbýli Townns outside capital area</i>	<i>Dreifbýli Other communities</i>	<i>Alls Total</i>
4.211.177	4.414.458	100,0	100,0	100,0	100,0
597.378	566.256	12,4	13,4	14,2	12,8
539.092	507.378	11,0	12,1	12,8	11,5
88.244	87.034	1,9	2,1	2,1	2,0
125.787	122.393	2,7	2,9	3,0	2,8
27.524	28.593	0,7	0,6	0,7	0,6
114.246	96.604	2,0	2,4	2,7	2,2
10.616	8.077	0,2	0,2	0,3	0,2
33.580	31.239	0,7	0,7	0,8	0,7
44.391	43.418	1,0	0,9	1,1	1,0
64.109	56.823	1,2	1,4	1,5	1,3
30.596	33.196	0,7	0,8	0,7	0,8
58.286	58.877	1,3	1,4	1,4	1,3
13.965	12.383	0,3	0,3	0,3	0,3
44.320	46.495	1,0	1,1	1,1	1,1
123.039	125.922	2,9	2,7	2,9	2,9
68.518	76.255	1,8	1,5	1,6	1,7
54.521	49.667	1,1	1,2	1,3	1,1
164.690	209.266	4,9	4,7	3,9	4,7
135.626	178.344	4,2	4,0	3,2	4,0
29.064	30.922	0,7	0,7	0,7	0,7
801.587	1.128.553	27,5	23,6	19,0	25,6
86.738	91.707	2,0	2,3	2,1	2,1
325.533	687.605	17,8	13,6	7,7	15,6
216.655	186.910	4,3	3,6	5,1	4,2
30.894	42.537	1,0	1,1	0,7	1,0
141.768	119.794	2,5	3,0	3,4	2,7
251.200	281.867	6,2	7,2	6,0	6,4
115.698	130.553	2,8	3,4	2,7	3,0
17.343*	24.105*	0,6	0,4	0,4	0,5
58.132	51.521	1,0	1,4	1,4	1,2
18.650*	27.866	0,6	0,9	0,4	0,6
13.067	12.794	0,3	0,3	0,3	0,3
28.311	35.028	0,8	0,8	0,7	0,8
153.499	148.245	3,4	3,1	3,6	3,4
92.705	78.822	1,7	1,8	2,2	1,8
60.516	68.306	1,7	1,3	1,4	1,5
1.118.139	725.154	15,0	15,1	26,6	16,4
580.767*	337.393	7,1	5,9	13,8	7,6
483.123	310.973	6,1	7,5	11,5	7,0

Tafla 21. Meðalneysla á heimili eftir búsetu árin 2004–2006 (frh.)
 Table 21. Average household expenditure year 2004–2006 by residence (cont.)

COICOP		Meðalverðlag 2006, krónur	
		Höfuðborgar- svæði <i>Capital area</i>	Annað þéttbýli <i>Towns outside capital area</i>
073	Flutningar <i>Transport services</i>	84.289	69.720
08	Póstur og sími <i>Communications</i>	132.103	158.657
081	Póstur og sími <i>Communications</i>	132.103	158.657
09	Tómstundir og menning <i>Recreation and culture</i>	574.691	581.025
091	Sjónvörp, myndbönd, tölvur o.fl. <i>Audiovisual instruments, etc.</i>	84.634	73.921
092	Tómstundir, stærri tæki o.fl. <i>Major durables for recreation and culture</i>	46.843*	53.026*
093	Tómstundavörur, leikföng o.fl. <i>Other recreational items</i>	71.746	78.347
094	Íþróttir, fjölmiðlun og happdrætti <i>Recreational and cultural services</i>	189.836	193.925
095	Blöð, bækur og ritföng <i>Newspapers, books and stationery</i>	72.408	68.593
096	Pakkaferðir <i>Package holidays</i>	109.223	113.214
10	Menntun <i>Education</i>	36.528	25.127
101	Menntun <i>Educational services</i>	36.528	25.127
11	Hótel og veitingastaðir <i>Hotels, cafés and restaurants</i>	235.631	169.286
111	Veitingar <i>Catering</i>	224.272	153.583
112	Gisting <i>Accommodation services</i>	11.359	15.702
12	Aðrar vörur og þjónusta <i>Miscellaneous goods and services</i>	301.377	282.903
121	Snyrting, hreinlætis- og snyrtivörur <i>Personal care</i>	112.053	97.872
122	Skartgripir, úr o.fl. <i>Personal effects n.e.c.</i>	13.212	8.791
123	Félagsleg þjónusta <i>Social protection</i>	34.552	35.481
124	Tryggingar <i>Insurance</i>	39.293	39.637
125	Fjármálaþjónusta ót.a. <i>Financial services n.e.c.</i>	80.390	81.298
126	Önnur þjónusta ót.a. <i>Other services n.e.c.</i>	21.876	19.823
		4.617.412	4.025.416
	Fjöldi heimila	993	413
	Fjöldi í heimili	2,46	2,47
	þ.a. fullorðnir	1,60	1,59
	þ.a. börn	0,87	0,88
	Neyslueiningar skv. OECD	1,90	1,97
	Neyslueiningar skv. ES	1,62	1,67
	Meðalútgjöld á neyslueiningu OECD	2.427.716	2.038.952
	Meðalútgjöld á neyslueiningu Eurostat	2.855.105	2.414.620

* Staðalskekkja frá meðaltali meiri en 20%. *Standard error of mean >20 %.*

<i>Average 2006 prices, ISK</i>		<i>Hlutfall Percent</i>			
<i>Dreifbýli Other communities</i>	<i>Alls Total</i>	<i>Höfuðborgar- svæði Capital area</i>	<i>Annað þéttbýli Townns outside capital area</i>	<i>Dreifbýli Other communities</i>	<i>Alls Total</i>
54.249*	76.787	1,8	1,7	1,3	1,7
156.525	141.982	2,9	3,9	3,7	3,2
156.525	141.982	2,9	3,9	3,7	3,2
429.010	558.097	12,4	14,4	10,2	12,6
73.454	80.482	1,8	1,8	1,7	1,8
13.825*	44.302*	1,0	1,3	0,3	1,0
61.506	72.162	1,6	1,9	1,5	1,6
135.088	184.039	4,1	4,8	3,2	4,2
52.443	68.930	1,6	1,7	1,2	1,6
92.695	108.181	2,4	2,8	2,2	2,5
11.892	30.516	0,8	0,6	0,3	0,7
11.892	30.516	0,8	0,6	0,3	0,7
183.079	212.007	5,1	4,2	4,3	4,8
162.661	198.399	4,9	3,8	3,9	4,5
20.418	13.608	0,2	0,4	0,5	0,3
221.138	286.593	6,5	7,0	5,3	6,5
85.045	105.030	2,4	2,4	2,0	2,4
8.533*	11.491	0,3	0,2	0,2	0,3
28.141	33.989	0,7	0,9	0,7	0,8
39.016	39.347	0,9	1,0	0,9	0,9
43.950*	76.066	1,7	2,0	1,0	1,7
16.453*	20.670	0,5	0,5	0,4	0,5
4.211.177	4.414.458	100	100	100	
201	1.607	•	•	•	•
2,51	2,47	•	•	•	•
1,62	1,60	•	•	•	•
0,89	0,87	•	•	•	•
1,99	1,93	•	•	•	•
1,68	1,64	•	•	•	•
2.113.621	2.287.284	•	•	•	•
2.509.681	2.691.743	•	•	•	•

Tafla 22. Meðalneysla á heimili eftir heimilisgerðum árin 2004–2006

Table 22. Average household expenditure by type of household year 2004–2006

COICOP		Meðalverðlag 2006, krónur		
		Einhleypir <i>One-person households</i>	Hjón/ sambýlis- fólk án barna <i>Couples without children</i>	Hjón/ sambýlis- fólk með börn <i>Couples with children</i>
	Neysluútgjöld alls <i>Total expenditure</i>	2.507.788	5.106.824	5.879.048
01	Matur og drykkjarvörur <i>Food and non-alcoholic beverages</i>	300.566	594.755	808.803
011	Matur <i>Food</i>	266.537	540.355	725.472
0111	Brauð og kornvörur <i>Bread and cereals</i>	45.208	84.525	128.798
0112	Kjöt <i>Meat</i>	61.231	136.923	174.206
0113	Fiskur <i>Fish</i>	17.155	40.745	35.516
0114	Mjólk, ostar og egg <i>Milk, cheese and eggs</i>	49.985	96.462	141.361
0115	Olíur og feitmeti <i>Oils and fats</i>	4.108	10.229	10.588
0116	Ávextir <i>Fruit</i>	17.673	35.042	42.706
0117	Grænmeti, kartöflur o.fl. <i>Vegetables including potatoes</i>	21.649	48.344	61.273
0118	Sykur, súkkulaði, sælgæti o.fl. <i>Sugar, jam, chocolate, etc.</i>	31.959	53.224	82.703
0119	Aðrar matvörur <i>Food products n.e.c.</i>	17.568	34.861	48.321
012	Drykkjarvörur <i>Non-alcoholic beverages</i>	34.029	54.399	83.331
0121	Kaffi, te og kakó <i>Coffee, tea and cocoa</i>	8.037	15.284	14.801
0122	Gosdrykkir, safar og vatn <i>Mineral waters, soft drinks and juices</i>	25.991	39.115	68.530
02	Áfengi og tóbak <i>Alcoholic beverages and tobacco</i>	99.120	144.440	142.199
021	Áfengi <i>Alcoholic beverages</i>	50.287	92.763	96.291
022	Tóbak <i>Tobacco</i>	48.832	51.677	45.908
03	Föt og skór <i>Clothing and footwear</i>	95.540	214.968	317.917
031	Föt <i>Clothing</i>	84.744	187.827	266.073
032	Skór <i>Footwear</i>	10.796	27.141	51.844
04	Húsnæði, hiti og rafmagn <i>Housing, water, electricity, gas and other fuels</i>	712.768	1.312.762	1.455.733
041	Greidd húsaleiga <i>Actual rentals for housing</i>	131.133	66.664	41.801
042	Reiknuð húsaleiga <i>Imputed rentals for housing</i>	410.997	845.008	900.318
043	Viðhald og viðgerðir á húsnæði <i>Regular maintenance</i>	65.561	210.384	302.338
044	Annað vegna húsnæðis <i>Other serv. relating to the dwelling</i>	23.559	55.476	56.296
045	Rafmagn og hiti <i>Electricity, gas and other fuels</i>	81.518	135.230	154.980
05	Húsgögn, heimilisbúnaður o.fl. <i>Furnishing and household equipment</i>	149.400	372.408	355.117
051	Húsgögn og heimilisbúnaður <i>Furniture, furnishings, etc.</i>	73.105	182.986	148.675
052	Vefnaðarvörur til heimils <i>Household textiles</i>	6.226*	30.762*	38.095*
053	Raftæki <i>Electrical appliances</i>	27.861	54.831	74.045
054	Borðbúnaður, glös, eldhús- og heimilisáhöld <i>Glassware, tableware, etc.</i>	13.454	52.138*	30.457
055	Verkfæri o.fl. fyrir hús og garð <i>Tools and equipment</i>	8.783	13.109*	16.917
056	Ýmsar vörur og heimilisþjónusta <i>Goods and services for routine household maintenance</i>	19.969	38.582	46.927
06	Heilsugæsla <i>Health</i>	90.960	181.741	182.406
061	Lyf og lækningavörur <i>Medical products, etc.</i>	56.246	104.209	85.247

<i>Average 2006 prices, ISK</i>			<i>Hlutfall Percent</i>					
<i>Einstæðir foreldrar</i>	<i>Önnur hemilis-gerð</i>		<i>Einhleypir</i>	<i>Hjón/sambýlis-fólk án barna</i>	<i>Hjón/sambýlis-fólk með börn</i>	<i>Einstæðir foreldrar</i>	<i>Önnur hemilis-gerð</i>	
<i>Single-parent households</i>	<i>Other households</i>	<i>Alls Total</i>	<i>One-person households</i>	<i>Couples without children</i>	<i>Couples with children</i>	<i>Single-parent households</i>	<i>Other households</i>	<i>Alls Total</i>
3.839.839	6.391.555	4.414.458	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
488.670	839.454	566.256	12,0	11,6	13,8	12,7	13,1	12,8
428.272	757.776	507.378	10,6	10,6	12,3	11,2	11,9	11,5
76.943	128.313	87.034	1,8	1,7	2,2	2,0	2,0	2,0
93.062	208.064	122.393	2,4	2,7	3,0	2,4	3,3	2,8
17.818	36.767	28.593	0,7	0,8	0,6	0,5	0,6	0,6
84.797	146.034	96.604	2,0	1,9	2,4	2,2	2,3	2,2
6.686	13.649	8.077	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
28.480	39.084	31.239	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6	0,7
37.344	69.259	43.418	0,9	0,9	1,0	1,0	1,1	1,0
55.333	71.955	56.823	1,3	1,0	1,4	1,4	1,1	1,3
27.810	44.650	33.196	0,7	0,7	0,8	0,7	0,7	0,8
60.397	81.678	58.877	1,4	1,1	1,4	1,6	1,3	1,3
10.261	20.043	12.383	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
50.136	61.635	46.495	1,0	0,8	1,2	1,3	1,0	1,1
99.829	190.472	125.922	4,0	2,8	2,4	2,6	3,0	2,9
54.246	104.595	76.255	2,0	1,8	1,6	1,4	1,6	1,7
45.583	85.877	49.667	1,9	1,0	0,8	1,2	1,3	1,1
219.873	214.775	209.266	3,8	4,2	5,4	5,7	3,4	4,7
184.408	181.060	178.344	3,4	3,7	4,5	4,8	2,8	4,0
35.465	33.715	30.922	0,4	0,5	0,9	0,9	0,5	0,7
919.155	1.550.719	1.128.553	28,4	25,7	24,8	23,9	24,3	25,6
159.399	118.041*	91.707	5,2	1,3	0,7	4,2	1,8	2,1
518.530	922.871	687.605	16,4	16,5	15,3	13,5	14,4	15,6
113.163*	319.796*	186.910	2,6	4,1	5,1	2,9	5,0	4,2
30.783	56.024	42.537	0,9	1,1	1,0	0,8	0,9	1,0
97.279	133.986	119.794	3,3	2,6	2,6	2,5	2,1	2,7
268.581	389.084	281.867	6,0	7,3	6,0	7,0	6,1	6,4
138.512*	191.825*	130.553	2,9	3,6	2,5	3,6	3,0	3,0
26.229*	22.314*	24.105*	0,2	0,6	0,6	0,7	0,3	0,5
35.981*	85.585*	51.521	1,1	1,1	1,3	0,9	1,3	1,2
21.524	28.876*	27.866	0,5	1,0	0,5	0,6	0,5	0,6
10.145*	17.341*	12.794	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
36.189	43.143	35.028	0,8	0,8	0,8	0,9	0,7	0,8
128.435	233.445	148.245	3,6	3,6	3,1	3,3	3,7	3,4
61.020	136.321	78.822	2,2	2,0	1,5	1,6	2,1	1,8

Tafla 22. Meðalneysla á heimili eftir heimilisgerðum árin 2004–2006 (frh.)
 Table 22. Average household expenditure by type of household year 2004–2006 (cont.)

COICOP	Meðalverðlag 2006, krónur		
	Einhleypir <i>One-person households</i>	Hjón/ sambýlis- fólk án barna <i>Couples without children</i>	Hjón/ sambýlis- fólk með börn <i>Couples with children</i>
062 Heilbrigðisþjónusta <i>Out-patient services</i>	33.971	77.008	95.409
07 Ferðir og flutningar <i>Transport</i>	358.769	982.363	928.620
071 Kaup ökutækja <i>Purchase of vehicles</i>	138.317*	508.202*	409.421*
072 Rekstur ökutækja <i>Operation of personal transp. equipm.</i>	170.525	377.105	426.203
073 Flutningar <i>Transport services</i>	49.927	97.056	92.996
08 Póstur og sími <i>Communications</i>	86.626	141.290	186.774
081 Póstur og sími <i>Communications</i>	86.626	141.290	186.774
09 Tímstundir og menning <i>Recreation and culture</i>	328.639	673.955	720.892
091 Sjónvörp, myndbönd, tölvur o.fl. <i>Audiovisual instruments, etc.</i>	42.704	85.409	103.602
092 Tímstundir, stærri tæki o.fl. <i>Major durables for recreation and culture</i>	63.200*	33.000*	44.572*
093 Tímstundavörur, leikföng o.fl. <i>Other recreational items</i>	37.944	86.084	101.829
094 Íþróttir, fjölmiðlun og happdrætti <i>Recreational and cultural services</i>	104.225	194.265	250.333
095 Blöð, bækur og ritföng <i>Newspapers, books and stationery</i>	42.635	77.302	89.031
096 Pakkaferðir <i>Package holidays</i>	37.931	197.895	131.525
10 Menntun <i>Education</i>	12.723	16.581	44.869
101 Menntun <i>Educational services</i>	12.723*	16.581	44.869
11 Hótel og veitingastaðir <i>Hotels, cafés and restaurants</i>	132.217	216.994	290.161
111 Veitingar <i>Catering</i>	123.810	200.567	272.223
112 Gisting <i>Accommodation services</i>	8.408	16.427	17.938
12 Aðrar vörur og þjónusta <i>Miscellaneous goods and services</i>	140.461	254.567	445.557
121 Snyrting, hreinlætis- og snyrtivörur <i>Personal care</i>	64.543	111.070	143.400
122 Skartgripir, úr o.fl. <i>Personal effects n.e.c.</i>	4.741	9.815	19.133
123 Félagsleg þjónusta <i>Social protection</i>	0	1.354	85.789
124 Tryggingar <i>Insurance</i>	23.516	45.773	52.311
125 Fjármálaþjónusta ót.a. <i>Financial services n.e.c.</i>	39.977	62.768	112.193
126 Önnur þjónusta ót.a. <i>Other services n.e.c.</i>	7.683*	23.787	32.732
Fjöldi heimila <i>Number of household</i>	541	304	531
Fjöldi í heimili <i>Number of persons in household</i>	1,00	2,00	4,01
þ.a. fullorðnir <i>thereof adults</i>	1,00	2,00	2,00
þ.a. börn <i>thereof children</i>	0,00	0,00	2,01
Neyslueiningar skv. OECD <i>OECD equivalent scale</i>	1,00	1,70	2,88
Neyslueiningar skv. ES <i>Eurostat equivalent scale</i>	1,00	1,50	2,27
Meðalútgjöld á neyslueiningu OECD <i>Average exp. by OECD equivalent scale</i>	2.507.788	3.004.014	2.041.336
Meðalútgjöld á neyslueiningu Eurostat <i>Average exp. by Eurostat equivalent scale</i>	2.507.788	3.404.550	2.589.889

* Staðalskekking frá meðaltali meiri en 20%. *Standard error of mean >20 %.*

<i>Average 2006 prices, ISK</i>			<i>Hlutfall Percent</i>					
<i>Einstæðir foreldrar</i>	<i>Önnur hemilis-gerð</i>		<i>Einhleypir</i>	<i>Hjón/sambýlis-fólk án barna</i>	<i>Hjón/sambýlis-fólk með börn</i>	<i>Einstæðir foreldrar</i>	<i>Önnur hemilis-gerð</i>	
<i>Single-parent households</i>	<i>Other households</i>	<i>Alls Total</i>	<i>One-person households</i>	<i>Couples without children</i>	<i>Couples with children</i>	<i>Single-parent households</i>	<i>Other households</i>	<i>Alls Total</i>
66.307	95.288	68.306	1,4	1,5	1,6	1,7	1,5	1,5
628.404	1.125.960	725.154	14,3	19,2	15,8	16,4	17,6	16,4
332.627*	602.606*	337.393	5,5	10,0	7,0	8,7	9,4	7,6
226.768	431.735	310.973	6,8	7,4	7,2	5,9	6,8	7,0
69.009	91.619	76.787	2,0	1,9	1,6	1,8	1,4	1,7
158.256	196.150	141.982	3,5	2,8	3,2	4,1	3,1	3,2
158.256	196.150	141.982	3,5	2,8	3,2	4,1	3,1	3,2
407.433	947.658	558.097	13,1	13,2	12,3	10,6	14,8	12,6
89.251*	156.466*	80.482	1,7	1,7	1,8	2,3	2,4	1,8
710*	46.201*	44.302*	2,5	0,6	0,8	0,0	0,7	1,0
48.767	105.724	72.162	1,5	1,7	1,7	1,3	1,7	1,6
155.832	320.832*	184.039	4,2	3,8	4,3	4,1	5,0	4,2
58.262	108.576	68.930	1,7	1,5	1,5	1,5	1,7	1,6
54.610	209.858*	108.181	1,5	3,9	2,2	1,4	3,3	2,5
54.464	64.738	30.516	0,5	0,3	0,8	1,4	1,0	0,7
54.464*	64.738*	30.516	0,5	0,3	0,8	1,4	1,0	0,7
168.075	317.328	212.007	5,3	4,2	4,9	4,4	5,0	4,8
161.457	292.274	198.399	4,9	3,9	4,6	4,2	4,6	4,5
6.619	25.054	13.608	0,3	0,3	0,3	0,2	0,4	0,3
298.665	321.773	286.593	5,6	5,0	7,6	7,8	5,0	6,5
105.082	100.465	105.030	2,6	2,2	2,4	2,7	1,6	2,4
13.115*	9.164*	11.491	0,2	0,2	0,3	0,3	0,1	0,3
43.487	23.333*	33.989	0,0	0,0	1,5	1,1	0,4	0,8
29.683	58.079	39.347	0,9	0,9	0,9	0,8	0,9	0,9
86.307*	115.546	76.066	1,6	1,2	1,9	2,2	1,8	1,7
20.992*	15.187*	20.670	0,3	0,5	0,6	0,5	0,2	0,5
161	69	1.607	33,7	18,9	33,0	10,0	4,3	100,0
2,63	3,81	2,47	•	•	•	•	•	•
1,00	2,78	1,60	•	•	•	•	•	•
1,63	1,03	0,87	•	•	•	•	•	•
1,98	2,90	1,93	•	•	•	•	•	•
1,65	2,33	1,64	•	•	•	•	•	•
1.939.312	2.203.985	2.287.284	•	•	•	•	•	•
2.327.175	2.743.157	2.691.743	•	•	•	•	•	•

Tafla 23. Meðalneysla á heimili eftir ráðstöfunartekjum árin 2004–2006

Table 23. Average household expenditure by disposable income year 2004–2006

		Meðalverðlag 2006, krónur		
		1. fjórðungur	2. fjórðungur	3. fjórðungur
		1 quartile	2 quartile	3 quartile
	Neysluútgjöld alls <i>Total expenditure</i>	3.646.335	3.946.889	4.222.649
01	Matur og drykkjarvörur <i>Food and non-alcoholic beverages</i>	472.517	548.833	577.551
011	Matur <i>Food</i>	418.635	493.124	519.875
0111	Brauð og kornvörur <i>Bread and cereals</i>	72.209	85.067	87.349
0112	Kjöt <i>Meat</i>	100.735	117.842	126.335
0113	Fiskur <i>Fish</i>	19.137	26.282	32.234
0114	Mjólk, ostar og egg <i>Milk, cheese and eggs</i>	81.273	96.468	96.635
0115	Olíur og feitmeti <i>Oils and fats</i>	7.155	7.724	7.737
0116	Ávextir <i>Fruit</i>	26.090	30.148	31.583
0117	Grænmeti, kartöflur o.fl. <i>Vegetables including potatoes</i>	34.637	41.549	43.863
0118	Sykur, súkkulaði, sælgæti o.fl. <i>Sugar, jam, chocolate, etc.</i>	48.130	57.325	59.154
0119	Aðrar matvörur <i>Food products n.e.c.</i>	29.268	30.719	34.986
012	Drykkjarvörur <i>Non-alcoholic beverages</i>	53.882	55.709	57.676
0121	Kaffi, te og kakó <i>Coffee, tea and cocoa</i>	11.411	12.211	12.033
0122	Gosdrykkir, safar og vatn <i>Mineral waters, soft drinks and juices</i>	42.471	43.498	45.643
02	Áfengi og tóbak <i>Alcoholic beverages and tobacco</i>	127.661	111.799	126.949
021	Áfengi <i>Alcoholic beverages</i>	66.046	63.706	76.134
022	Tóbak <i>Tobacco</i>	61.615	48.093	50.815
03	Föt og skór <i>Clothing and footwear</i>	168.771	184.407	198.427
031	Föt <i>Clothing</i>	144.229	157.987	166.620
032	Skór <i>Footwear</i>	24.541	26.420	31.807
04	Húsnæði, hiti og rafmagn <i>Housing, water, electricity, gas and other fuels</i>	874.250	1.009.139	1.109.557
041	Greidd húsaleiga <i>Actual rentals for housing</i>	155.168	113.339	51.271
042	Reiknuð húsaleiga <i>Imputed rentals for housing</i>	461.527	601.428	704.894
043	Viðhald og viðgerðir á húsnæði <i>Regular maintenance</i>	133.183	135.575	193.415
044	Annað vegna húsnæðis <i>Other serv. relating to the dwelling</i>	27.337	38.928	44.270
045	Rafmagn og hiti <i>Electricity, gas and other fuels</i>	97.036	119.869	115.707
05	Húsgögn, heimilisbúnaður o.fl. <i>Furnishing and household equipment</i>	228.956	222.235	257.849
051	Húsgögn og heimilisbúnaður <i>Furniture, furnishings, etc.</i>	97.354	93.666	128.628
052	Vefnaðarvörur til heimils <i>Household textiles</i>	17.873*	15.168*	11.042
053	Raftæki <i>Electrical appliances</i>	39.610	45.707	53.212
054	Borðbúnaður, glös, eldhús- og heimilisáhöld <i>Glassware, tableware, etc.</i>	38.754	18.212	22.793
055	Verkfæri o.fl. fyrir hús og garð <i>Tools and equipment</i>	7.169	13.602	12.235
056	Ýmsar vörur og heimilisþjónusta <i>Goods and services for routine household maintenance</i>	28.195	35.879	29.939
06	Heilsugæsla <i>Health</i>	124.774	131.206	149.203
061	Lyf og lækningavörur <i>Medical products, etc.</i>	72.178	66.491	73.444
062	Heilbrigðisþjónusta <i>Out-patient services</i>	51.579	63.831	74.414

<i>Average 2006 prices, ISK</i>		<i>Hlutfall Percent</i>				
<i>4. fjórðungur</i>	<i>Alls</i>	<i>1. fjórðungur</i>	<i>2. fjórðungur</i>	<i>3. fjórðungur</i>	<i>4. fjórðungur</i>	<i>Alls</i>
<i>4th quartile</i>	<i>Total</i>	<i>1st quartile</i>	<i>2nd quartile</i>	<i>3rd quartile</i>	<i>4th quartile</i>	<i>Total</i>
5.838.679	4.414.458	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
665.696	566.256	13,0	13,9	13,7	11,4	12,8
597.475	507.378	11,5	12,5	12,3	10,2	11,5
103.440	87.034	2,0	2,2	2,1	1,8	2,0
144.566	122.393	2,8	3,0	3,0	2,5	2,8
36.681	28.593	0,5	0,7	0,8	0,6	0,6
111.965	96.604	2,2	2,4	2,3	1,9	2,2
9.687	8.077	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
37.112	31.239	0,7	0,8	0,7	0,6	0,7
53.585	43.418	0,9	1,1	1,0	0,9	1,0
62.642	56.823	1,3	1,5	1,4	1,1	1,3
37.798	33.196	0,8	0,8	0,8	0,6	0,8
68.221	58.877	1,5	1,4	1,4	1,2	1,3
13.871	12.383	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3
54.351	46.495	1,2	1,1	1,1	0,9	1,1
137.311	125.922	3,5	2,8	3,0	2,4	2,9
99.102	76.255	1,8	1,6	1,8	1,7	1,7
38.208	49.667	1,7	1,2	1,2	0,7	1,1
285.286	209.266	4,6	4,7	4,7	4,9	4,7
244.387	178.344	4,0	4,0	3,9	4,2	4,0
40.899	30.922	0,7	0,7	0,8	0,7	0,7
1.520.173	1.128.553	24,0	25,6	26,3	26,0	25,6
47.281	91.707	4,3	2,9	1,2	0,8	2,1
981.608	687.605	12,7	15,2	16,7	16,8	15,6
285.293	186.910	3,7	3,4	4,6	4,9	4,2
59.544	42.537	0,7	1,0	1,0	1,0	1,0
146.447	119.794	2,7	3,0	2,7	2,5	2,7
418.238	281.867	6,3	5,6	6,1	7,2	6,4
202.459	130.553	2,7	2,4	3,0	3,5	3,0
52.307*	24.105*	0,5	0,4	0,3	0,9	0,5
67.506	51.521	1,1	1,2	1,3	1,2	1,2
31.770	27.866	1,1	0,5	0,5	0,5	0,6
18.138	12.794	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
46.059	35.028	0,8	0,9	0,7	0,8	0,8
187.711	148.245	3,4	3,3	3,5	3,2	3,4
103.155	78.822	2,0	1,7	1,7	1,8	1,8
83.331	68.306	1,4	1,6	1,8	1,4	1,5

Tafla 23. Meðalneysla á heimili eftir ráðstöfunartekjum árin 2004–2006 (frh.)
 Table 23. Average household expenditure by disposable income year 2004–2006 (cont.)

COICOP	Meðalverðlag 2006, krónur		
	1. fjórðungur 1st quartile	2. fjórðungur 2nd quartile	3. fjórðungur 3rd quartile
07 Ferðir og flutningar <i>Transport</i>	598.426	629.317	614.374
071 Kaup ökutækja <i>Purchase of vehicles</i>	272.272*	252.223*	235.980*
072 Rekstur ökutækja <i>Operation of personal transport equipment</i>	263.340	314.436	307.698
073 Flutningar <i>Transport services</i>	62.814	62.658	70.696
08 Póstur og sími <i>Communications</i>	136.909	148.473	137.377
081 Póstur og sími <i>Communications</i>	136.909	148.473	137.377
09 Tómstundir og menning <i>Recreation and culture</i>	488.354	474.718	533.545
091 Sjónvörp, myndbönd, tölvur o.fl. <i>Audiovisual instruments, etc.</i>	72.533	63.136	81.999
092 Tómstundir, stærri tæki o.fl. <i>Major durables for recreation and culture</i>	95.803*	15.098*	5.093*
093 Tómstundavörur, leikföng o.fl. <i>Other recreational items</i>	49.578	64.835	81.365
094 Íþróttir, fjölmiðlun og happdrætti <i>Recreational and cultural services</i>	140.717	177.309	186.518
095 Blöð, bækur og ritföng <i>Newspapers, books and stationery</i>	59.214	68.134	64.890
096 Pakkaferðir <i>Package holidays</i>	70.509	86.205	113.680
10 Menntun <i>Education</i>	35.691	32.732	21.422
101 Menntun <i>Educational services</i>	35.691	32.732	21.422
11 Hótel og veitingastaðir <i>Hotels, cafés and restaurants</i>	174.283	184.146	214.380
111 Veitingar <i>Catering</i>	165.654	172.693	200.332
112 Gisting <i>Accommodation services</i>	8.629	11.452*	14.049
12 Aðrar vörur og þjónusta <i>Miscellaneous goods and services</i>	215.743	269.885	282.016
121 Snyrting, hreinlætis- og snyrtivörur <i>Personal care</i>	85.799	91.114	107.698
122 Skartgripir, úr o.fl. <i>Personal effects n.e.c.</i>	13.245*	9.092	9.389
123 Félagsleg þjónusta <i>Social protection</i>	17.892	35.790	46.866
124 Tryggingar <i>Insurance</i>	31.945	37.744	39.883
125 Fjármálaþjónusta ót.a. <i>Financial services n.e.c.</i>	56.548	75.484	63.430
126 Önnur þjónusta ót.a. <i>Other services n.e.c.</i>	10.315	20.661*	14.750
Fjöldi heimila <i>Number of household</i>	400	403	402
Fjöldi í heimili <i>Number of persons in household</i>	2,16	2,52	2,58
þ.a. fullorðnir <i>thereof adults</i>	1,45	1,57	1,63
þ.a. börn <i>thereof children</i>	0,72	0,94	0,95
Neyslueiningar skv. OECD <i>OECD equivalent scale</i>	1,76	1,95	1,98
Neyslueiningar skv. ES <i>Eurostat equivalent scale</i>	1,53	1,65	1,67
Meðalútgjöld á neyslueiningu OECD <i>Average expenditure by OECD equivalent scale</i>	2.071.781	2.024.045	2.132.651
Meðalútgjöld á neyslueiningu Eurostat <i>Average expenditure by Eurostat equivalent scale</i>	2.383.225	2.392.054	2.528.532

* Staðalskekkja frá meðaltali meiri en 20%. *Standard error of mean >20 %.*

<i>Average 2006 prices, ISK</i>		<i>Hlutfall Percent</i>				
<i>4. fjórðungur</i>	<i>Alls</i>	<i>1. fjórðungur</i>	<i>2. fjórðungur</i>	<i>3. fjórðungur</i>	<i>4. fjórðungur</i>	<i>Alls</i>
<i>4th quartile</i>	<i>Total</i>	<i>1st quartile</i>	<i>2nd quartile</i>	<i>3rd quartile</i>	<i>4th quartile</i>	<i>Total</i>
629.317	614.374	1.057.895	725.154	16,4	15,9	14,5
252.223*	235.980*	588.794*	337.393	7,5	6,4	5,6
314.436	307.698	358.172	310.973	7,2	8,0	7,3
62.658	70.696	110.929	76.787	1,7	1,6	1,7
148.473	137.377	145.128	141.982	3,8	3,8	3,3
148.473	137.377	145.128	141.982	3,8	3,8	3,3
474.718	533.545	735.534	558.097	13,4	12,0	12,6
63.136	81.999	104.252	80.482	2,0	1,6	1,9
15.098*	5.093*	61.474*	44.302*	2,6	0,4	0,1
64.835	81.365	92.779	72.162	1,4	1,6	1,9
177.309	186.518	231.411	184.039	3,9	4,5	4,4
68.134	64.890	83.432	68.930	1,6	1,7	1,5
86.205	113.680	162.186	108.181	1,9	2,2	2,7
32.732	21.422	32.232	30.516	1,0	0,8	0,5
32.732	21.422	32.232*	30.516	1,0	0,8	0,5
184.146	214.380	275.079	212.007	4,8	4,7	5,1
172.693	200.332	254.798	198.399	4,5	4,4	4,7
11.452*	14.049	20.281	13.608	0,2	0,3	0,3
269.885	282.016	378.396	286.593	5,9	6,8	6,7
91.114	107.698	135.441	105.030	2,4	2,3	2,6
9.092	9.389	14.247	11.491	0,4	0,2	0,2
35.790	46.866	35.341	33.989	0,5	0,9	1,1
37.744	39.883	47.782	39.347	0,9	1,0	0,9
75.484	63.430	108.688	76.066	1,6	1,9	1,5
20.661*	14.750	36.897*	20.670	0,3	0,5	0,3
403	402	402	1.607	24,9	25,1	25,0
2,52	2,58	2,62	2,47	•	•	•
1,57	1,63	1,73	1,60	•	•	•
0,94	0,95	0,89	0,87	•	•	•
1,95	1,98	2,04	1,93	•	•	•
1,65	1,67	1,71	1,64	•	•	•
2.024.045	2.132.651	2.862.098	2.287.284	•	•	•
2.392.054	2.528.532	3.414.432	2.691.743	•	•	•

Tafla 24. Meðalneysla á heimili án bílakaupa eftir stærð útgjalda árin 2004–2006

Table 24. Average household expenditure excluding purchase of cars, by expenditure size, year 2004–2006

COICOP		Meðalverðlag 2006, krónur		
		1. fjórðungur 1st quartile	2. fjórðungur 2nd quartile	3. fjórðungur 3rd quartile
	Neysluútgjöld alls Total expenditure	2.839.987	3.286.076	4.009.978
01	Matur og drykkjarvörur Food and non-alcoholic beverages	460.651	519.595	566.072
011	Matur Food	412.440	465.626	506.325
0111	Brauð og kornvörur Bread and cereals	70.209	81.082	88.940
0112	Kjöt Meat	98.954	112.591	118.655
0113	Fiskur Fish	20.725	24.010	31.793
0114	Mjólk, ostar og egg Milk, cheese and eggs	82.557	90.556	96.072
0115	Olíur og feitmeti Oils and fats	6.944	7.572	7.691
0116	Ávextir Fruit	25.763	27.151	29.961
0117	Grænmeti, kartöflur o.fl. Vegetables including potatoes	35.597	37.914	42.480
0118	Sykur, súkkulaði, sælgæti o.fl. Sugar, jam, chocolate, etc.	44.265	53.257	57.922
0119	Aðrar matvörur Food products n.e.c.	27.427	31.492	32.811
012	Drykkjarvörur Non-alcoholic beverages	48.210	53.969	59.747
0121	Kaffi, te og kakó Coffee, tea and cocoa	10.340	11.571	12.147
0122	Gosdrykkir, safar og vatn Mineral waters, soft drinks and juices	37.870	42.398	47.600
02	Áfengi og tóbak Alcoholic beverages and tobacco	104.226	115.812	117.398
021	Áfengi Alcoholic beverages	55.003	63.197	65.323
022	Tóbak Tobacco	49.223	52.615	52.075
03	Föt og skór Clothing and footwear	123.498	152.660	208.021
031	Föt Clothing	104.777	127.022	176.436
032	Skór Footwear	18.721	25.637	31.584
04	Húsnæði, hiti og rafmagn Housing, water, electricity, gas and other fuels	778.464	935.637	1.123.257
041	Greidd húsaleiga Actual rentals for housing	112.242	102.067	90.179
042	Reiknuð húsaleiga Imputed rentals for housing	480.832	604.191	720.476
043	Viðhald og viðgerðir á húsnæði Regular maintenance	57.423	81.155	142.223
044	Annað vegna húsnæðis Other serv. relating to the dwelling	31.802	38.948	43.949
045	Rafmagn og hiti Electricity, gas and other fuels	96.166	109.277	126.430
05	Húsgögn, heimilisbúnaður o.fl. Furnishing and household equipment	146.336	166.695	269.596
051	Húsgögn og heimilisbúnaður Furniture, furnishings, etc.	67.323	63.730	112.540
052	Vefnaðarvörur til heimils Household textiles	8.804	11.371*	25.847*
053	Raftæki Electrical appliances	26.406	34.930	57.778
054	Borðbúnaður, glös, eldhús- og heimilisáhöld Glassware, tableware, etc.	11.861	18.762	25.951
055	Verkfæri o.fl. fyrir hús og garð Tools and equipment	7.281	9.771	11.777
056	Ýmsar vörur og heimilisþjónusta Goods and services for routine household maintenance	24.660	28.132	35.703
06	Heilsugæsla Health	99.303	113.256	145.805
061	Lyf og lækningavörur Medical products, etc.	50.989	62.609	80.656
062	Heilbrigðisþjónusta Out-patient services	47.455	49.458	64.257

* Staðalskekkja frá meðaltali meiri en 20%. Standard error of mean >20 %.

<i>Average 2006 prices, ISK</i>		<i>Hlutfall Per cent</i>				
<i>4. fjórðungur</i>	<i>Alls</i>	<i>1. fjórðungur</i>	<i>2. fjórðungur</i>	<i>3. fjórðungur</i>	<i>4. fjórðungur</i>	<i>Alls</i>
<i>4th quartile</i>	<i>Total</i>	<i>1st quartile</i>	<i>2nd quartile</i>	<i>3rd quartile</i>	<i>4th quartile</i>	<i>Total</i>
6.171.887	4.077.065	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
718.675	566.256	16,2	15,8	14,1	11,6	13,9
645.096	507.378	14,5	14,2	12,6	10,5	12,4
107.899	87.034	2,5	2,5	2,2	1,7	2,1
159.370	122.393	3,5	3,4	3,0	2,6	3,0
37.841	28.593	0,7	0,7	0,8	0,6	0,7
117.228	96.604	2,9	2,8	2,4	1,9	2,4
10.100	8.077	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
42.081	31.239	0,9	0,8	0,7	0,7	0,8
57.680	43.418	1,3	1,2	1,1	0,9	1,1
71.843	56.823	1,6	1,6	1,4	1,2	1,4
41.053	33.196	1,0	1,0	0,8	0,7	0,8
73.580	58.877	1,7	1,6	1,5	1,2	1,4
15.472	12.383	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3
58.108	46.495	1,3	1,3	1,2	0,9	1,1
166.251	125.922	3,7	3,5	2,9	2,7	3,1
121.497	76.255	1,9	1,9	1,6	2,0	1,9
44.753	49.667	1,7	1,6	1,3	0,7	1,2
352.860	209.266	4,3	4,6	5,2	5,7	5,1
305.117	178.344	3,7	3,9	4,4	4,9	4,4
47.743	30.922	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8
1.676.753	1.128.553	27,4	28,5	28,0	27,2	27,7
62.347	91.707	4,0	3,1	2,2	1,0	2,2
944.840	687.605	16,9	18,4	18,0	15,3	16,9
466.830	186.910	2,0	2,5	3,5	7,6	4,6
55.443	42.537	1,1	1,2	1,1	0,9	1,0
147.293	119.794	3,4	3,3	3,2	2,4	2,9
718.675	566.256	16,2	15,8	14,1	11,6	13,9
645.096	507.378	14,5	14,2	12,6	10,5	12,4
107.899	87.034	2,5	2,5	2,2	1,7	2,1
159.370	122.393	3,5	3,4	3,0	2,6	3,0
37.841	28.593	0,7	0,7	0,8	0,6	0,7
117.228	96.604	2,9	2,8	2,4	1,9	2,4
51.614	35.028	0,9	0,9	0,9	0,8	0,9
234.604	148.245	3,5	3,4	3,6	3,8	3,6
121.023	78.822	1,8	1,9	2,0	2,0	1,9
112.049	68.306	1,7	1,5	1,6	1,8	1,7

Tafla 24. Meðalneysla á heimili án bílakaupa eftir stærð útgjalda árin 2004–2006 (frh.)
 Table 24. Average household expenditure excluding purchase of cars, by expenditure size, year 2004–2006 (cont.)

COICOP	Meðalverðlag 2006, krónur		
	1. fjórðungur <i>1st quartile</i>	2. fjórðungur <i>2nd quartile</i>	3. fjórðungur <i>3rd quartile</i>
07 Ferðir og flutningar <i>Transport</i>	280.872	323.993	409.758
072 Rekstur ökutækja <i>Operation of personal transp. equipm.</i>	232.763	268.656	328.379
073 Flutningar <i>Transport services</i>	48.110	55.337	81.379
08 Póstur og sími <i>Communications</i>	137.625	137.767	140.279
081 Póstur og sími <i>Communications</i>	137.625	137.767	140.279
09 Tómsundur og menning <i>Recreation and culture</i>	347.652	385.835	515.743
091 Sjónvörp, myndbönd, tölvur o.fl. <i>Audiovisual instruments, etc.</i>	53.775	54.518	87.551
092 Tómsundur, stærri tæki o.fl. <i>Major durables for recreation and culture</i>	12.338*	13.139*	11.383*
093 Tómsundavörur, leikföng o.fl. <i>Other recreational items</i>	37.912	51.035	67.372
094 Íþróttir, fjölmiðlun og happdrætti <i>Recreational and cultural services</i>	139.594	144.745	181.518
095 Blöð, bækur og ritföng <i>Newspapers, books and stationery</i>	49.183	65.680	63.276
096 Pakkaferðir <i>Package holidays</i>	54.851	56.718	104.642
10 Menntun <i>Education</i>	28.777	35.098	28.522
101 Menntun <i>Educational services</i>	28.777	35.098	28.522
11 Hótel og veitingastaðir <i>Hotels, cafés and restaurants</i>	147.176	172.253	217.371
111 Veitingar <i>Catering</i>	138.137	160.806	204.427
112 Gisting <i>Accommodation services</i>	9.039	11.447	12.944
12 Aðrar vörur og þjónusta <i>Miscellaneous goods and services</i>	185.408	227.474	268.156
121 Snyrtung, hreinlætis- og snyrtivörur <i>Personal care</i>	69.749	91.235	107.548
122 Skartgripir, úr o.fl. <i>Personal effects n.e.c.</i>	7.241	6.222	11.256
123 Félagsleg þjónusta <i>Social protection</i>	22.344	36.683	44.958
124 Tryggingar <i>Insurance</i>	34.714	36.404	37.209
125 Fjármálaþjónusta ót.a. <i>Financial services n.e.c.</i>	39.234	47.077	50.480
126 Önnur þjónusta ót.a. <i>Other services n.e.c.</i>	12.126	9.853*	16.706
Fjöldi heimila <i>Number of household</i>	402	402	402
Fjöldi í heimili <i>Number of persons in household</i>	2,47	2,36	2,48
þ.a. fullorðnir <i>thereof adults</i>	1,59	1,56	1,55
þ.a. börn <i>thereof children</i>	0,88	0,8	0,93
Neyslueiningar skv. OECD <i>OECD equivalent scale</i>	1,96	1,86	1,92
Neyslueiningar skv. ES <i>Eurostat equivalent scale</i>	1,66	1,59	1,62
Meðalútgjöld á neyslueiningu OECD			
<i>Average expenditure by OECD equivalent scale</i>	1.448.973	1.766.707	2.088.530
Meðalútgjöld á neyslueiningu Eurostat			
<i>Average expenditure by Eurostat equivalent scale</i>	1.710.836	2.066.714	2.475.295

* Staðalskekking frá meðaltali meiri en 20%. *Standard error of mean >20 %.*

<i>Average 2006 prices, ISK</i>		<i>Hlutfall Percent</i>				
<i>4. fjórðungur</i>	<i>Alls</i>	<i>1. fjórðungur</i>	<i>2. fjórðungur</i>	<i>3. fjórðungur</i>	<i>4. fjórðungur</i>	<i>Alls</i>
<i>4th quartile</i>	<i>Total</i>	<i>1st quartile</i>	<i>2nd quartile</i>	<i>3rd quartile</i>	<i>4th quartile</i>	<i>Total</i>
536.371	387.761	9,9	9,9	10,2	8,7	9,5
414.060	310.973	8,2	8,2	8,2	6,7	7,6
122.311	76.787	1,7	1,7	2,0	2,0	1,9
152.258	141.982	4,8	4,2	3,5	2,5	3,5
152.258	141.982	4,8	4,2	3,5	2,5	3,5
983.120	558.097	12,2	11,7	12,9	15,9	13,7
126.071	80.482	1,9	1,7	2,2	2,0	2,0
140.361*	44.302	0,4	0,4	0,3	2,3	1,1
132.321	72.162	1,3	1,6	1,7	2,1	1,8
270.288	184.039	4,9	4,4	4,5	4,4	4,5
97.582	68.931	1,7	2,0	1,6	1,6	1,7
216.498	108.181	1,9	1,7	2,6	3,5	2,7
29.670	30.516	1,0	1,1	0,7	0,5	0,7
29.670	30.516	1,0	1,1	0,7	0,5	0,7
311.204	212.007	5,2	5,2	5,4	5,0	5,2
290.202	198.399	4,9	4,9	5,1	4,7	4,9
21.001	13.608	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
465.316	286.593	6,5	6,9	6,7	7,5	7,0
151.578	105.030	2,5	2,8	2,7	2,5	2,6
21.242*	11.491	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3
31.961	33.989	0,8	1,1	1,1	0,5	0,8
49.061	39.347	1,2	1,1	0,9	0,8	1,0
167.478	76.066	1,4	1,4	1,3	2,7	1,9
43.996	20.670	0,4	0,3	0,4	0,7	0,5
402	1.607	25,0	25,0	25,0	25,0	100
2,57	2,47	•	•	•	•	•
1,68	1,60	•	•	•	•	•
0,89	0,87	•	•	•	•	•
1,99	1,93	•	•	•	•	•
1,68	1,64	•	•	•	•	•
3.101.451	2.112.469	•	•	•	•	•
3.673.742	2.486.015	•	•	•	•	•

Hag tíðindi **Verðlag og neysla**
Statistical Series **Prices and consumption**

92. árgangur nr. 69 2007:7

ISSN 0019-1078 ISSN 1670-570X (pappír paper) • ISSN 1670-5718 (pdf)

Verð ISK 1.200 Price EUR 16

Umsjón *Supervision* Guðrún Ragnheiður Jónsdóttir • gudrun.jonsdottir@hagstofa.is

Finnbogi Gunnarsson • finnbogi.gunnarsson@hagstofa.is

Sími *Telephone* +(354) 528 1000

Bréfasími *Fax* +(354) 528 1099

© Hagstofa Íslands *Statistics Iceland* • Borgartúni 21a 150 Reykjavík Iceland

Öllum eru heimil afnot af ritinu. Vinsamlegast getið heimildar. *Please quote the source.*

www.hagstofa.is/hagtidindi www.statice.is/series